

GLASNIK BELUPO

KOPRIVNICA, OŽUJAK 2020.

BROJ 235

PROF. DR. SC. **IVAN ĐIKIĆ**,
REDOVITI PROFESOR NA
SVEUČILIŠTU GOETHE U
FRANKFURTU

PRELAZAK
VIRUSA SA
ŽIVOTINJA NA
LJUDE VELIKA
JE EVOLUCIJSKA LUTRIJA

Dvostruko jači* kad vas bol tlači

LUPOCET forte 1000 mg

*U odnosu na Lupocet 500 mg filmom obložene tablete.
Sadrži paracetamol. Filmom obložene tablete. Za oralnu primjenu.
Prije primjene pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima
i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

SADRŽAJ

TEMA BROJA

PANDEMIJA I POTRES

13

BELUPOVA POSLOVNA KRONIKA

- 6 PODRAVKA I HRVATSKA POŠTA OMOGUĆILE ONLINE NARUDŽBU PAKETA PODRAVKINIHZ PROIZVODA UZ BESPLATNU DOSTAVU
- 6 MENADŽMENT PODRAVKE I BELUPA DONIRAO 900 TISUĆA KUNA ZA KUPNJU RESPIRATORA
- 8 ISPLATA JEDNOKRATNE NAGRADE ZAPOSLENICIMA PROIZVODNO LOGISTIČKIH CJELINA TE SLUŽBI PODRŠKE
- 9 ZAPOSLENICIMA DAR U NARAVI POVODOM USKRSA

INTERVJU

- 10 HRVATSKI ZNANSTVENIK prof. dr. sc. IVAN ĐIKIĆ, REDOVITI PROFESOR NA SVEUČILIŠTU GOETHE U FRANKFURTU

TEMA BROJA

- 15 KAKO SE BELUPO NOSI SA SITUACIJOM KOJU JE DONIO KORONAVIRUS?
- 20 RADNI ODNOSI ZA VRIJEME PANDEMIJE – PITANJA I ODGOVORI
- 23 UTJECAJ EPIDEMIJE NA MENTALNO ZDRAVLJE
- 24 KARDIOVASKULARNI BOLESNICI I COVID-19

- 25 ŠTO ZNAMO O INFEKCIJI NOVIM KORONAVIRUSOM (SARS-COV-2) KOD DJECE?

BELUPO ZDRAVLJE

- 26 MIRJANA ŽAGAR – PETROVIĆ, dr. med.: O CIJEPIVIMA I CJEPLJENJU
- 28 TATJANA VUCELIĆ, mr.pharm: ALERGIJE NA PELUD – PREVENCIJA, SIMPTOMI I LIJEČENJE

- 30 Mr. pharm. IVAN BAREŠIĆ, MBA, POMOĆNIK RAVNATELJA LJEKARNE DELTIS PHARM: NAJČEŠĆA PITANJA LJEKARNICIMA

LIJEČNIČKI KUTAK

- 31 Dr. IVO BELAN: JEDNOSTAVNE ISTINE O POSTIZANJU KONDICIJE

TRŽIŠNE REGIJE GRUPE BELUPO

- 32 FARMAVITA I TRŽIŠTA BOSNE I HERCEGOVINE, KOSOVA I ALBANIJE

BELEAN

- 34 SPONZORI DRUGOGA VALA PROGRAMA LSS TRANSFORMACIJE BELUPA

BELUPO KLUB

- 36 SANDA TADINAC, dr. med. dent.: DOBRA ORGANIZACIJA I FLEKSIBILNOST KOLEGA U TIMU

AKTUALNO

- 36 BELUPOVA ŠKOLA ZDRAVLJA – "PRVO JE ZDRAVLJE"

MEDICINA I BIZNIS

- 41 Dr. IVO BELAN: FARMACEUTSKA INDUSTRIJA SPAŠAVA ŽIVOT
- 42 ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

IMPRESSUM

GLASLO
KOPRIVNICA, VELJAČA 2020. BROJ 234
BELUPO

ISSN: 13312286 - Izdavač: BELUPO d.d. - Lijekovi i kozmetika - Ulica Danica 5 - 48000 Koprivnica
- www.belupo.hr - www.zdravob.udi.hr - www.belupo.com - E-mail: public.relations@belupo.hr

- Glavna i odgovorna urednica: Snježana Foschio-Bartol - Izvršna urednica: Lidija Turkalj - Urednik: dr. Ivo Belan
- Lektura: Sanja Sabljar - Grafička priprema i dizajn: Gens '94 d.o.o. - Tisak: Printera grupa, Sveta Nedelja
- Redakcija: I Savica 36, 10000 Zagreb - Telefon: 01 2481 201; Fax: 01 2371 411 - Naklada 1300 primjeraka

Emina Tudić Golub pobjednica je nagradnog natječaja

Emina Tudić Golub, referentica sektora Pravni i zajednički poslovi pobjednica je nagradnog natječaja. Komisija Uredništva Glasila izvukla je sretnu dobitnicu

koja je točno odgovorila na nagradno pitanje "Koliko je voditelja projekata, odnosno Green Beltova uključeno u drugi val Programa transformacije Belupa".

Točan podatak objavljen je u prošlom broju Glasila Belupa, na str. 28, u kojem smo predstavili 11 voditelja projekata Drugog vala Programa transformacije Belupa.

Čestitamo pobjednici nagradnog natječaja, a ostalim natjecateljima zahvaljujemo na sudjelovanju.

ODGOVORI I POKLON PONESI

NAGRADNA IGRA NAGRADNO PITANJE GLASI:

KOJA JE ULOGA SPONZORA
KAO RUKOVODITELJA
ORGANIZACIJSKE
JEDINICE U KOJOJ SE
PROVODI PROGRAM LSS
TRANSFORMACIJE?

- A) SASTAVLJA PROJEKT I VODI PROJEKTNI TIM
- B) OSIGURAVA PROJEKTNOM TIMU UVJETE ZA RAD
- C) ODOBRAVA PRELAZAK U SLJEDEĆU FAZU PROJEKTA

Odgovorite točno na nagradno pitanje i osvojite Podravkin poklon paket.

Točan odgovor pošaljite do 20. travnja na adresu uredništva public.relations@belupo.hr ili na adresu Opatička 5, 48000 Koprivnica, s naznakom Nagradna igra. U sljedećem broju Glasila Belupa bit će objavljeno ime dobitnika/dobitnice poklon paketa.

UVODNIK

Poštovane kolegice i kolege,

Nitko se od nas dosad nije suočio s izazovima poput ovih, kojima već tjednima svjedočimo. Pandemija, potresi, prijetnja ekonomskom krizom globalnih razmjera, razumljivo, u svakom od nas budi emocije nesigurnosti i zabrinutosti. I svatko od nas se, vjerojatno pita – kako se Belupo nosi sa svakodnevnim izazovima i kako dalje?

Odgovor na to pitanje, vrlo je jednostavan – Belupo uspijeva ostvarivati zacrtane poslovne ciljeve, zato jer ih ostvarujemo zajedno - maksimalno odgovorno i angažirano. Kao i dosad, kao i proteklih 49 godina, od osnutka kompanije.

Dobra je vijest da nitko od zaposlenika Belupa nije zaražen infekcijom COVID 19. Iskreno vjerujem da će tako i ostati. Tomu je tako, jer smo u protekla dva tjedna, u sektorima u kojima priroda posla to dopušta, uveli model rada od kuće, nastojeći umanjiti rizik zaraze.

Upravljali smo rizikom i s kolegama, kojima je iz preventivnih razloga uvedena mjera samoizolacije. Ostali su kod kuće i ponašali se disciplinirano i odgovorno. Nitko od njih nije razvio simptome bolesti, a ovih se dana vraćaju na posao, hvatajući ritam svih nas ostalih.

Ponosan sam na sve vas koji, svatko u svojoj organizacijskoj cjelini, svakoga dana dajete maksimum od sebe. Ponosan sam na kolege u Proizvodnji koji u tri smjene, uključujući i subote - rade već tjednima. Ponosan sam na kolege u Logistici, Kontrolu kvalitete, Istraživanju i razvoju, Lancu opskrbe koji se "bore" s nevjerojatno zahtjevnim uvjetima rada – krcatim rasporedima, limitiranim vremenom, brojnim analizama, zahtjevnom dokumentacijom, izazovima s isporukom sirovina. Ponosan sam na kolege u Pravnim i zajedničkim poslovima – službama Informatike, Korporativne i informacijske sigurnosti, čije radno vrijeme, također, ne postoji.

Ponosan sam na sve vas koji osiguravate redovitu opskrbu tržišta - od naše Danice pa do svake ljekarne i svakog tržišta na kom poslujemo.

Hvala vam svima.

Svima nama, u tjednima koji nas očekuju, želim dobro zdravlje, hrabrost, solidarnost i humanost.

Jer jedino nas te, elementarne ljudske vrijednosti, mogu očuvati.

I ne zaboravite – prvo je zdravlje.

Sretno svima

Vaš

Hrvoje Kolarić

PODRAVKA I HRVATSKA POŠTA OMOGUĆILE ONLINE NARUDŽBU PAKETA PODRAVKINIHZ PROIZVODA UZ

SIGURNA NARUDŽBA I DOSTAVA NAMIRNICA NA KUĆNI PR

Kako bi hrvatskim građanima olakšale svakodnevnicu zbog epidemije koronavirusa i pridonijele da što manje izlaze iz svojih domova, dvije značajne hrvatske tvrtke, Podravka i Hrvatska pošta, udružile su snage i omogućile online narudžbu paketa Podravkinih prehrambenih proizvoda, uz besplatnu dostavu.

Akcija pripreme paketa potaknuta je brojnim upitima građana o mogućnostima dostave Podravkinih proizvoda koje najčešće koriste u svojim kućanstvima. U posebnim paketima koje je od sada moguće naručiti putem internetske trgovine Žuti klik (www.zutiklik.hr) po cijeni od 500 i 800 kn, nalaze

AKCIJA PRIPREME PAKETA POTAKNUTA JE BROJNIM UPITIMA GRAĐANA O MOGUĆNOSTIMA DOSTAVE PODRAVKINIHZ PROIZVODA KOJE NAJČEŠĆE KORISTE U SVOJIM KUĆANSTVIMA

se tako proizvodi za velike i male, upravo oni koji su prema dostupnim prodajnim podacima najtraženiji iz Podravkinog asortimana kao što su kvasac, juhe, konzervirano povrće, ribe u konzervi, dječja hrana, proizvodi za pripremu slastica, namazi i dr. Pojedinačne cijene proizvoda najniže su redovne cijene na tržištu, a paketi se mogu naručiti i poslati nekome drugome.

"Dok je velika većina građana sada u sigurnosti doma, naši zaposlenici neumorno rade kako bi proizveli dovoljne količine prehrambenih proizvoda. Pritom, ulažemo i dodatan napor u pakiranje i pripremu paketa koji preko pošte dolaze na kućne adrese ljudi kako bi što manje izlazili. Na taj način, uz našeg partnera Hrvatsku poštu, podupiremo aktivnosti nadležnih institucija usmjerene ograničavanju širenja koronavirusa", poručuje

Marin Pucar, predsjednik Uprave Podravke. Ivan Čulo, predsjednik Uprave Hrvatske pošte ističe: "Osjećamo dužnost pomoći kad imamo priliku. Podravka i Pošta zajedničkim će snagama osigurati dobru uslugu narudžbe putem Žutog klika i dostave paketa namirnica. Poštari su uvijek na raspolaganju građanima, a posebno u kriznim vremenima. Sve zaposlenike opremamo zaštitnim sredstvima, iznimno se pazi na higijenu i ograničen je broj rukovanja pojedinačnim pošiljkama. Pakete ćemo prevoziti u sigurnim uvjetima."

Poštari svakodnevno obilaze adrese na kojima netko živi ili radi. Oduvijek su bili važni članovi zajednice, a danas, u vrijeme krize uzrokovane koronavirusom, njihova uloga u povezivanju i prenošenju pošiljaka i poruka još je istaknutija.

Menadžment Podravke i Belupa donira 900

UPRAVA I POTPREDSJEDNICI GRUPE PODRAVKA POKRENULI SU INICIJATIVU PREMA MENADŽMENTU KOMPANIJE DA OD SVOJIH OSOBNIHZ PRIMANJA IZDVOJE U HUMANITARNE SVRHE

Zaposlenici Grupe Podravka ovih dana rade punim kapacitetom. Proizvodnja je organizirana u 3 do 4 smjene, u skladištima se i vikendima do kasno u noć utovaruje robe u kamione, laboratoriji za kontrolu kvalitete besprijekorno prate rad proizvodnje, dio zaposlenika iz korporativno administrativnih odjela radi od kuće, kako bi se umanjio potencijalni rizik od pojave koronavirusa. Sve ovo čini se s ciljem da se osiguraju dovoljne količine hrane i lijekova, da police trgovina

i ljekarni ne ostanu prazne i da sebi, svojim obiteljima i svojim sugrađanima osiguraju egzistenciju i sigurniju budućnost.

Sa željom da se pomogne onima kojima je u ovome trenutku pomoć najpotrebnija, Uprava i potpredsjednici Grupe Podravka pokrenuli su inicijativu prema menadžmentu kompanije da od svojih osobnih primanja izdvoje u humanitarne svrhe. Inicijativa je naišla na odličan odaziv te je prikupljeno više od 900 tisuća kuna koji će biti donira-

Z BESPLATNU DOSTAVU

OSTAVA RAG

900 tisuća kuna za kupnju respiratora

INICIJATIVA JE NAIŠLA NA ODLIČAN ODAZIV TE JE PRIKUPLJENO VIŠE OD 900 TISUĆA KUNA KOJI ĆE BITI DONIRANI BOLNICAMA ZA NABAVKU PRIJEKO POTREBNIH RESPIRATORA I DRUGE NUŽNE MEDICINSKE OPREME

ni bolnicama za nabavku prijeko potrebnih respiratora i druge nužne medicinske opreme.

“Pored toga što naša kompanija redovito humanitarno pomaže, najmanje što kao pojedinci možemo napraviti u ovom trenutku je da pored organizacije poslovanja u ovim izvanrednim vremenima i mi osobno finansijski pomognemo, kako bi naš doprinos bio ugrađen u respiratore pomoću kojih ćemo nekome možda pomoći

da živi ili kako bi zahvaljujući nabavci zaštitne opreme sačuvali zdravlje onih koji spašavaju živote. Ponosan sam što sam na čelu kompanije čiji radnici svesrdno pojačanim ritmom odrađuju svoje zadatke te čiji menadžment ni trenutka nije dvojio da pojedinačno odvajajući svoja vlastita sredstva bude dio ove humanitarne priče.”- istaknuo je ovom prilikom pokretač ove hvalevrijedne inicijative Marin Pucar, predsjednik Uprave Podravke.

ISPLATA JEDNOKRATNE NAGRADE ZAPOSLENICIMA
PROIZVODNO LOGISTIČKIH CJELINA TE SLUŽBI PODRŠKE

Tisuću kuna za pojačani rad

ŽELIMO ZAHVALITI NAŠIM ZAPOSLENICIMA NA PREDANOM RADU, POGOTOVO ONIMA KOJI I U OVOJ AKTUALNOJ SITUACIJI VEZANOJ UZ KORONAVIRUS SAVJESNO I ANGAŽIRANO POJAČANO ODRAĐUJU SVOJ POSAO I OMOGUĆUJU DA NAŠI PROIZVODI BUDU SVIMA DOSTUPNI U TRGOVINAMA I LJEKARNAMA

Uprave Podravke i Belupa donijele su 20. ožujka Odluku o isplati jednokratne nagrade, u iznosu od 1.000 kuna neto u znak zahvale radnicima dviju kompanija koji su u ožujku pojačano radili, obzirom na pojačane narudžbe vezane uz novonastalu situaciju s koronavirusom.

Nesebičan svakodnevni angažman, posebno u ovo doba povećanog obujma poslova zbog potreba povećanja proizvodnje i daljnjeg plasmana Belupovih i Podravkinih proizvoda, Uprava je odlučila nagraditi s isplatom jednokratne nagrade, u iznosu od 1.000,00 kuna neto. Nagradjeni će biti zapo-

slenici u proizvodno logističkim cjelinama te službama podrške, a prema ostvarenom broju radnih sati u ožujku i unaprijed utvrđenim kriterijima. Nagrada će biti isplaćena u travnju.

“Na ovaj način još jednom želimo zahvaliti našim zaposlenicima na predanom radu, pogotovo onima koji i u ovoj aktualnoj situaciji vezanoj uz koronavirus savjesno i angažirano pojačano odrađuju svoj posao i omogućuju da naši proizvodi budu svima dostupni u trgovinama i ljekarnama. Naši zaposlenici iz proizvodno logističkih cjelina, te onih službi koje su zajedno s nave-

denim cjelinama ovih dana organizirane za rad u 3 do 4 smjene, upravo su ti koji su najzaslužniji da svakodnevni život ne stane u potpunosti stoga im na ovaj način dodatno želimo pokazati da cijenimo njihov trud i rad.”, istaknuo je Marin Pucar, predsjednik Uprave Podravke donoseći ovakvu odluku.

Vrijedi podsjetiti kako su uprave Podravke i Belupa već nagrađivale zaposlenike iz spomenutih cjelina koji su u ljetnim mjesecima prijašnjih godina imali povećan radni učinak zbog zadovoljavanja pojačanih potreba tržišta u turističkoj sezoni.

COVID 19 u očima dr. Belana

Dok se nalazim u samoizolaciji, došao sam na ideju da amaterski likovno prikažem korona virus (tako izgleda pod mikroskopom), a one crne pandže predstavljaju lijekove koji se trenutno istražuju. Dragi prijatelji, ne brinite. Ubrzo ćemo zavrnuti šiju tom ogavnim virusu. Nemojte zaboraviti da postoje milijuni ljudi koji su u teškoj situaciji nego što smo mi.

Pamet u glavu, a glavu gore.

Dr. Ivo Belan

Tim za portfelj Belupa dopunjen novim članovima

Uprava Belupa imenovala je novu postavu Tima za portfelj, koga i dalje nastavlja voditi Damir Bijač.

Dosadašnjim članovima - Mitji Posavcu, Tončiju Bublji, Goranu Drvenkaru, Barbari Pejnović, Anici Job, Marini Krstanović, Matiji Kropcku, Tatjani Kalođeri, Tatjani Ajhler-Đuretek i Štefci Akrapović pridružili su se Ivo Mušura, Nikolina Sinković i Andreja Senjan Maroševac.

Nakon punih 11 godina, Martina Jagar, dosadašnja tajnica Tima neće obnašati više tu dužnost, zbog povećanja opsega posla u sektoru Istraživanja i razvoja te sudjelovanja u projektima LSS transformacije.

Nova tajnica Tima je kolegica Nikolina Sinković, a Andreja Senjan Maroševac, imat će ulogu koordinatorice Tima za ubrzavanje procesa.

Podsjetimo, Tim za portfelj već punih 17 godina radi na podizanju kvalitete Belupovih procesa. Tim predlaže prilagodbu sadašnjem trenutku i novi strateški pristup u kreiranju Belupovog portfelja. Uz uvođenje novih proizvoda, strateška je odrednica razvijati i samostalno proizvoditi što više vlastitih proizvoda jer nam to omogućuje ostvarivanje znatno bolje pregovaračke pozicije pri nabavi aktivnih i inaktivnih sirovina.

Čestitamo novim članovima te svima želimo uspješan rad u budućem radu.

Sretan Uskrs

Vrijeme je najvećeg kršćanskog blagdana – Uskrsa! Želimo Vam da ga provedete u miru i radosti, obiteljskom zajedništvu, razumijevanju i međusobnom poštivanju, čista srca i ispunjena duha.

Uredništvo Glasila

ZAPOSLENICIMA DAR U NARAVI POVODOM USKRSA

Sukladno Odluci Uprave Belupa d.d. o jednokratnom dodatku na plaću zaposlenicima koji ostvaruju pravo na Uskrsnicu, omogućeno je korištenje dara u naravi u iznosu od 600,00 kuna na Podravkinim prodajnim mjestima – u prodavaonicama maloprodaje Podravke d.d. i Umjetničkoj radionici, Ljekarnama DELTIS PHARM te na prodajnom mjestu Mirne d.d. (Diskont 1) u razdoblju od 26. ožujka 2020. do 30. lipnja 2020. godine.

Za zaposlenike na lokacijama izvan Koprivnice omogućeni su odabir i isporuka dara u naravi u obliku paketa s asortimanom proizvoda Podravke od 1. travnja do 10. travnja 2020. godine.

VAŽNO:

Obzirom na važeće mjere Nacionalnog stožera civilne zaštite Republike Hrvatske definirano je novo radno vrijeme trgovina i ljekarni od 8 do 17 sati, a na prodajnim mjestima obavezna je dezinfekcija ruku na ulazu i minimalan razmak kretanja u odnosu na druge kupce od 2 metra unutar te 1 metar izvan trgovine. Sukladno navedenom, svako prodajno mjesto ima definiran maksimalan broj ljudi koji se može nalaziti unutar trgovine,

a sve potrebne informacije istaknute su na ulazu.

Apeliramo na zaposlenike da se obavezno pridržavaju definiranih mjera, kao i uputa objavljenih na intranetu te da ne stvaraju nepotrebne gužve u ili ispred prodajnih mjesta, a sve s ciljem zaštite od koronavirusa.

Također, zabranjen je ulaz u Podravkina prodajna mjesta osobama kojima je određena mjera samoizolacije ili imaju povišenu tjelesnu temperaturu i smetnje s dišnim organima, a posebno suhi kašalj i kratki dah.

Prelazak virusa sa životinja na ljude, lutrija, potpuno nepredvidljiva

VRLO JE VJEROJATNO DA ĆE BITI NOVIH EPIDEMIJA KORONA VIRUSIMA ILI DRUGIM VIRUSIMA, JER SVI PODACI U POSLJEDNJIH 40 GODINA UKAZUJU NA TO DA JE SVE VIŠE I VIŠE PRELAZAKA VIRUSA SA ŽIVOTINJA NA LJUDE. STOGA JE JAKO VAŽNO DA SE, I NAKON OVE PANDEMIJE, NASTAVI S FINANCIRANJEM ISTRAŽIVANJA. IZ SADAŠNJE SITUACIJE MOŽEMO NAUČITI KOLIKO JE VAŽNO UNAPRIJED STVARATI CJEPIVA PROTIV DEFINIRANIH VIRUSA, JER AKO SE I POJAVE NJIHOVI NOVI OBLICI, ONI IMAJU ODREĐENE SLIČNOSTI PA ĆE I BORBA U BUDUĆNOSTI BITI BRŽA I USPJEŠNIJA

Prof. dr. sc. Ivan Đikić, molekularni biolog, jedan je od najuspješnijih i najuglednijih hrvatskih znanstvenika u inozemstvu, cijenjen u cijelom svijetu. Redoviti je profesor medicine na Sveučilištu Goethe u Frankfurtu, član njemačke akademije znanosti Leopoldine, a prošle je godine izabran i za člana Američke akademije znanosti i umjetnosti, jedne od najprestižnijih i najstarijih znanstvenih institucija u SAD-u. Za svoj znanstveni rad i otkrića dobio je brojne prestižne nagrade i priznanja. Izdvojiti ćemo da je dobitnik najvažnije njemačke nagrade za znanost "Gottfried Wilhelm Leibniz", dobitnik je nagrada američkog i europskog udruženja za istraživanje raka, dva je puta dobio projekt Europskog istraživačkog vijeća, a i u europskim razmjerama rijetki su znanstvenici kojima je to uspjelo. O Ivanu Đikiću kao o iznimnom znanstveniku, iznimnom istraživaču, iznimnom čovjeku moglo bi se puno toga izreći i napisati, ali treba naglasiti da, iako od 1992. godine živi i radi u inozemstvu, na mnogo je način vezan uz svoju domovinu. U javnim istupima među prioritetima mu je približavanje i popularizacija znanosti među ljudima, ali i edukacija, što je posebno u ovo vrijeme vladanja pandemije koronavirusa, najveće pandemije u posljednjih 100 godina s kojom se posljednjih mjeseci bori čovječanstvo.

Unatoč bojnim obvezama vezano za znanstveni rad i potrebnu komunikaciju na mnogim razinama, pa tako i s javnim medijima, Ivan Đikić za Glasilo Belupa odgovorio je na nekoliko pitanja o aktualnostima vezano za pandemiju COVID-a 19.

B Je li pandemija COVID-a 19 ozbiljna prijetnja globalnom zdravlju ljudi, za razliku od ranijih virusa iz obitelji koronavirusa? Zbog čega je tu pandemiju potrebno ozbiljno shvatiti i pridržavati se svih uputa javnozdravstvenih stručnjaka?

Ovo je uistinu ozbiljna pandemija koja je zahvatila cijeli svijet. Opasnost je u tome što se virus brzo i pritajeno širi i uzrokuje smrt, posebice kod starijih i bolesnih osoba. Teško je za sada precizno govoriti o postotku smrtnosti, jer podaci nisu konačni. Iako koronavirus CoV2, koji uzrokuje COVID-19, slični originalnom virusu SARS CoV i MERS-u, njihova smrtnost je bila značajno viša, ali su se sporije širili i zahvatili značajno manji broj ljudi. Npr., SARS virus je zarazio oko 8000 ljudi, a umrlih je bilo oko 770 što znači da je smrtnost oko osam posto. MERS je imao smrtnost od blizu 20 posto. Upravo zbog toga što još uvijek nemamo cjepivo kao i zbog brojnih nepoznanica oko CoV2, ovaj virus predstavlja javnozdravstveni problem i zemlje reagiraju na to sukladno preporukama Svjetske zdravstvene organizacije.

B Rekli ste da ne treba širiti paniku i histeriju, ali ljudi se boje novog i nepoznatog. Kako odbaciti strahove za zdravlje i život u moru svakodnevnih informacija koje i nisu bas optimistične u smislu jenjavanja epidemije pa i smrtnosti?

Borba protiv strahova, širenja panike i dodatnih oštećenja u sustavima zdravstva, gospodarstva, obrazovanja i prometa vodi

se pravovremenim i točnim obavještanjem građana o svim relevantnim informacijama, o rigoroznim mjerama koji se poduzimaju radi sprečavanja nekontroliranog širenja virusa, ali i odgovornošću svakoga od nas da se strogo pridržavamo uputa. Dosta toga možemo naučiti iz zemalja u kojima se CoV2 pojavio prije nego u Hrvatskoj, pa i o dobrim i lošim potezima te na temelju toga možemo donositi bolje odluke. Očigledno je da se virus ubrzano širi i da će biti zahvaćen sve veći broj osoba koje će biti zaražene. No za sada znamo da će kod velike veći-

na ljude velika je evolucijska iva

ne, kod njih oko 90 posto, simptomi biti blagi i oporavak moguć. Najopasnije je širenje virusa u bolnicama i ustanovama za starije osobe i stoga se trebamo jako fokusirati na rizične grupe te osigurati dovoljno uređaja koji su potrebni u kritičnim stanjima.

B Koliko je realna nada da će dolaskom toplijeg razdoblja ovaj koronavirus nestati iz cirkulacije?

Za sada ne postoje realni podaci da će s toplijim vremenom CoV2 nestati iz cirkulacije. Vrijeme ima u trenutačnoj epidemiji minimalni učinak na širenje i broj zaraženih, jer smo u početnoj, eksponencijalnoj fazi. U kasnijim fazama, kada virus počne nestajati zbog svog prirodnog ciklusa, tada će i UV zrake, vlažnost zraka i vremenski uvjeti imati i nešto veći učinak na širenje virusa, koji će tada i posustajati.

B U kojoj je fazi proizvodnja cjepiva i može li biti dostupno u aktualnoj epidemiji?

Napori u pronalaženju cjepivom protiv CoV2 su ogromni. Znanstvenici prikupljaju i dijele sva bazična otkrića vrlo brzo, a kompanije i instituti koje posjeduju tehnologije za stvaranje cjepiva su maksimalno fokusirane na proizvodnju i testiranje

BORBA PROTIV STRAHOVA, ŠIRENJA PANIKE TE DODATNIH OŠTEĆENJA U SUSTAVIMA ZDRAVSTVA, GOSPODARSTVA, OBRAZOVANJA I PROMETA VODI SE PRAVOVREMENIM I TOČNIM OBAVJEŠTAVANJEM GRAĐANA O SVIM RELEVANTNIM INFORMACIJAMA, O RIGOROZNIM MJERAMA KOJE SE PODUZIMAJU ZA SPREČAVANJE NEKONTROLIRANOG ŠIRENJA VIRUSA TE ODGOVORNOŠĆU SVAKOGA OD NAS DA SE STROGO PRIDRŽAVAMO UPUTA

cjepiva. U ovom se trenutku najviše fokusiramo na cjepiva bazirana na RNK. Primjerice, nedavno je u Seattlu počela prva faza testiranja cjepiva RNA-1273 na četiri volontera. To su vrlo ohrabrujuće informacije i nadamo se da će cjepivo u toj prvoj fazi pokazati da je za čovjeka prihvatljivo i da nije štetno. Tek potom može prijeći u drugu fazu kliničkog testiranja kako bi se utvrdilo donosi li cijepjenoj osobi zaštitu od novog virusa.

No potrebno je najmanje nekoliko mjeseci da bismo bili sigurni u djelovanje cjepiva. Stoga je malo vjerojatno da ćemo na raspolaganju imati cjepivo u borbi protiv akutne pandemije. Međutim, ako virus ostane u populaciji duže vrijeme, takva cjepiva će biti od ogromnog značenja.

B Respiratorni problemi koje izaziva COVID-19 često se uspoređuje s gripom. Koje su glavne razlike i sličnosti između COVID-a 19 i virusa gripe?

Oba virusa pripadaju u različite podgrupe RNK (ribonukleinska kiselina) viruse. To

znači da oni svoj genetski materijal prenose preko RNK. Koronavirus je pozitivni-strand RNK virus dok je influenza negativni-strand RNK virus koji se razlikuju u životnom ciklusu unutar ljudskih stanica te koriste različite antigene i enzime. Zbog tih različitih antigena, koji se pojavljuju na površini naših stanica, virus korone različit je od virusa gripe. I zato cijepjenje na antigene i stvaranje imunog sustava protiv gripe ne djeluje na CoV2 koronavirus.

SARS-CoV2 vrlo se brzo može prenositi među ljudima koji su zaraženi, a nemaju nikakvih simptoma, i to ga čini jako opasnim. CoV2 uzrokuje blaže simptome kod ljudi globalno što znači da između 80 i 90 posto ljudi neće imati nikakve ili tek blage simptome. A kod manjeg broja ljudi, pogotovo kod rizičnih skupina, kao što su stariji, kronični i akutni bolesnici, dolazi do mnogo veće stope mortaliteta i puno ozbiljnije kliničke slike respiratornog distress sindroma. I na tu se skupinu ljudi moramo epidemiološki fokusirati kako bismo ih izdvojili iz kruga šire-

nja virusa. Samo s tom mjerom učinit ćemo mnogo kako bismo spriječili smrtnost.

B Može li COVID-19, u borbi za vlastiti opstanak mutirati, i postati opasniji?

Moguće je da se tijekom širenja, CoV2 dodano promjeni mutacijama. No prema sadašnjim podacima, prikupljenim unutar posljednja četiri mjeseca, ne postoji znak da je došlo do velikih mutacija unutar CoV2 populacije. To je ohrabrujuće i postoji nada da će ovaj virus nestati u svom sadašnjem obliku. Ipak, ne možemo sa sigurnošću govoriti o tome da se pojava novih mutiranih sojeva neće dogoditi. Zato i trebamo biti oprezni širom svijeta, jer imamo globalni problem. A pojava novih mutiranih koronavirusa može utjecati na to da ova pandemija puno duže ostane među nama.

B Zašto su virusi i bakterije, toliko sitni, nevidljivi i jednostavni organizmi, toliko opasni za ljude?

Opasni su jer imaju nevjerojatno brzu evoluciju. I, jer žive u prirodi, u raznim rezervoarima o kojima još uvijek znamo jako malo. Upravo taj prelazak iz prirode, sa životinja na ljude je jedna velika evolucijska lutrija, potpuno nepredvidljiva. I time se i virusi i bakterije pojavljuju kao nepoznanica. Stoga su i velika opasnost.

B Hoće li se čovječanstvu ponovno dogoditi neka nova epidemija novoga virusa? I mogu li se i kako – znanstvena zajednica, javno zdravstvo, ljudi – na to pripremiti?

Vrlo je vjerojatno da će biti novih epidemija korona virusima ili drugim virusima. Svi podaci u posljednjih 40 godina pokazuju na to da je sve više i više prelazaka virusa sa životinja na ljude što postaje zdravstveni problem, tzv. outbreak. Virusne su bolesti među prvih devet bolesti koje prijete čovječanstvu, prema listi Svjetske zdravstvene organizacije. Samo konkretnim podacima, znanjem, stručnim pristupima analize ove kao i drugih epidemija, možemo se bolje pripremiti za budućnost. Pri tome je jako važno da se nastavi s financiranjem istraživanja nakon ove pandemije. Jer, iz ove sadašnje situacije možemo naučiti da je važno stvarati cjepiva unaprijed protiv definiranih virusa, jer ako se i pojave novi oblici, oni imaju određene sličnosti pa će i borba u budućnosti biti brža i uspješnija.

U TRENUTKU PRIPREME TEKSTA U HRVATSKOJ JE COVID 19 VIRUSOM BILO ZARAŽENO VIŠE OD TISUĆU LJUDI, 88 OSOBA JE OZDRAVILO I OTPUŠTENI IZ BOLNICE, A 7 JE OSOBA PREMINULO

PANDEMIJA I POTRES

OŽUJAK ĆE OSTATI ZAPAMĆEN I KAO MJESEC U KOJEM JE SVJETSKA ZDRAVSTVENA ORGANIZACIJA PROGLASILA GLOBALNU PANDEMIJU ZBOG KORONAVIRUSA

Kad smo ispratili veljaču, mjesec koji je ostao zabilježen u Hrvatskoj kao mjesec u kojem je i prva osoba bila pozitivna na koronavirus, nismo ni slutili što nosi ožujak. Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske dva puta na dan izvještava javnost o novim podacima, mjerama i preporukama. Tako već više od mjesec dana. U nedjelje 22. ožujka nije bilo tako. Zagreb, glavni grad Hrvatske, te nedjelje rano ujutro pogodio je potres magnitude 5,3 po Richteru. Najjači potres u posljednjih 140 godina. Oštećene su brojne kuće, zgrade i bolnice. Tlo još podrhtava i podrhtavat će danima. U ovim okolnostima, taj isti Stožer, prvi put u gotovo mjesec dana – nije bio prva vijest. Na teren izlazi cijeli državni vrh. Strah, neizvjesnost i potreba za žurnom organizacijom, ali uz stalnu napomenu svih nadležnih: koronavirus je i dalje tu. Nevidljivi neprijatelj zbog kojeg svi moraju biti oprezni. Šteta od potresa se zbraja, ali opasnost od zaraze i dalje ostaje.

Broj oboljelih raste

“Više ne molim i ne apeliram već zahtijevam da se poštuju upute Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske!” I više nego jasan bio je ministar zdravstva Vili Beroš. Sve to zbog građana koji ne poštuju odluke Stožera. Poruku koja je odzvanjala danima poslala je i ravnateljica Klinike za infektivne bolesti “Dr. Fran Mihaljević” - Poručila je: “Ovo se ne događa drugima nego nama, ne gledamo neki film. Jutros sam opet iz auta vidjela građane starije dobi kako idu oko placa, čujem da se sjedi u grupama na terasama koje ne rade i nosi sve svoje piće.” Rečenica koja se danima ponavljala bila je ona: “Ako želimo korona-party, imat ćemo ga”. Iz Stožera stalno ponavljaju da je najbolja obrana od ovog virusa održavanje osobne higijene i izbjegavanje bliskih kontakata. Zato se najprije krenulo sa zatvaranjem djelatnosti u kojima je više osoba u bliskom kontaktu, ali i okupljanje više od 5 osoba. Predsjednik

Vlade Andrej Plenković održao je u Banskim dvorima sastanak i videokonferenciju s istaknutim hrvatskim znanstvenicima, stručnjacima za javno zdravstvo, molekularnim biolozima, epidemiolozima, infektolozima i virolozima, iz Hrvatske i inozemstva. Svi su istaknuli pravodobnu i djelotvornu reakciju Hrvatske te izrazili spremnost za daljnjim sudjelovanjem.

Nove mjere

Vlada RH donijela je ukupno 66 mjera za pomoć gospodarstvu uslijed epidemije koronavirusa. Mjere se odnose na ukupno 8 ministarstva od kojih se velik dio pak odnosi na očuvanje likvidnosti i radnih mjesta gospodarstvenika u okviru Ministarstva financija. Stožer civilne zaštite donosi i drugu vrstu mjera.

Najprije je ukinut javni gradski i međugradski promet. Ograničeno je kretanje. Zabranjena su javna okupljanja, zatvoreni kafići, kazališta, kina. Građani su se krenuli

okupljati u parkovima, na rivama. Zato Nacionalni stožer civilne zaštite RH uvodi još strože mjere. Na teren izlaze komunalna redarstva i lokalni stožeri preuzimaju zadatak. Zatvaraju se parkovi. Donesena je odluka o zabrani napuštanja mjesta prebivališta i stalnog boravka u Republici Hrvatskoj. Nema više okupljanja. Sve staje.

Ravnatelj HZJZ-a razočaran

Krunoslav Capak, ravnatelj Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo podvukao je crtu ispod prvog mjeseca borbe s koronavirusom. Na pitanje je li očekivao da će Hrvatska 30 dana kasnije imati 442 oboljelih odgovorio je: "Da ste me pitali 25. veljače, bio bih optimističniji s prognozom. Poduzeli smo sve što smo mogli, uveli smo neke mjere i bili prvi u Europi, ali ovaj virus je nepredvidiv, jako je kompliciran i dogodilo se da imamo brojku koju imamo, ali još uvijek je dobra s obzirom na naše okruženje". Nije skrivao

VLADA RH DONIJELA JE UKUPNO 66 MJERA ZA POMOĆ GOSPODARSTVU ZBOG EPIDEMIJE KORONAVIRUSA

razočarenje ponašanjem Hrvata. "Svaki dan dobivamo informacije o kršenju mjera, ali pozivamo građane da nam pomognu". Ono što je iznenadilo je njegova najava da se mogu očekivati još strože mjere.

"Moguća je zabrana kretanja više od dvoje ljudi i da ih bude više od dvoje u trgovinama. Isto tako, možemo uvesti puno strožu kontrolu u suradnji s policijom. Čini mi se da je to scenarij koji čeka Hrvatsku, moramo

povećati nadzor". Komentirao je i slučajeve proboja koronavirusa u KBC-a Zagreb, KBC-a Sestre milosrdnice, ali i KBC-a Osijek. Ravnatelj Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo kaže: "Ako netko zna da je bio u kontaktu sa zaraženom osobom i nije obavijestio ljude, namjerno to čini, a to je prekršaj. Hrvatska je zabilježila slučaj i potpune blokade otoka Murtera. U karanteni je 2.500 stanovnika Murtera i Betine zbog lokalne transmisije virusa. Policija strogo kontrolira zabranu kretanja na kopnu i moru. Zašto je do nje došlo, Krunoslav Capak objašnjava: "Karantena je krajnja mjera i u ovom slučaju se epidemiolozi činila primjerenom. Na taj način se onemogućava daljnje širenje virusa i na otocima je lakša za izvesti." U danima, ali i mjesecima koji dolaze moguće je da otok Murter neće biti jedini.

Samoizolacija i zašto u njoj treba biti 14 dana?

Ono što je obilježilo mjesec su i brojna kršenja samoizolacije. U kućnu karantenu stavljaju se osobe koje su bile izložene koronavirusnoj bolesti te mogu u sljedećih 2 – 14 dana oboljeti. Osoba koja oboli od COVID-19 zarazna je od samog početka bolesti, u vrijeme kada su simptomi blagi, a može biti zarazna i 1 – 2 dana prije početka bolesti. Svrha je da uspostavi što manje kontakata u vrijeme zaraznosti. Zbog kršenja propisane su visoke novčane kazne, a HZZO je omogućio ugradnju baze podataka o osobama u samoizolaciji u Centralni zdravstveni informacijski sustav Republike Hrvatske (CEZIH). Taj podatak je dostupan ljekarnicima i liječnicima obiteljske medicine.

Što čini EU?

I Europska unija našla se pred velikim testom spremnosti. Njezine članice bore se s koronavirusom, Italija i Španjolska vode najveće borbe. Virus se pojavio 2019. godine i nazvan je SARS-CoV-2. Otkriven je u Kini, a riječ je o novom soju koronavirusa koji prije nije bio otkriven kod ljudi. Bolest uzrokovana tim virusom naziva se COVID-19.

Europska unija je u ožujku podigla rizik od spomenutog koronavirusa s umjerenog na visoki. Stalno se naglašava kako postoje RescEU zalihe kako bi se državama članicama omogućila brza nabavka potrebne medicinske opreme, na raspolaganje je stavljeno 50 milijuna eura (od kojih 40 milijuna podliježu odobrenju proračunskih tijela). Sve države članice u okviru Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu imaju pristup RescEU zalihama medicinske opreme, što uključuje respiratore i zaštitne maske. Parlament je usmjeren na pomaganje članicama i rješavanju društveno-gospodarskih posljedica epidemije. U Hrvatsku stižu i donacije. Ujedinjeni Arapski Emirati nerali su 5,5 tona zaštitne opreme. Radi se o, između ostalog, kombinezonima, maskama i dezinfekcijskim sredstvima. Bez obzira na sve, iz cijele Hrvatske zdravstveni djelatnici žale se da nemaju dovoljno zaštitne opreme. Problem je to koji imaju i druge zemlje, Hrvatska nije sama.

SVE DRŽAVE ČLANICE U OKVIRU MEHANIZMA EU-A ZA CIVILNU ZAŠTITU IMAJU PRISTUP RESCEU ZALIHAMA MEDICINSKE OPREME, ŠTO UKLJUČUJE RESPIRATORE I ZAŠTITNE MASKE

Mjesec dana od prve zaraze

Već prvi mjesec Hrvatska ima svoju statistiku. Zaražene su 442 osobe koronavirusom, obavljeno je 3618 testiranja. Prosječna dob bolesnika je 42,6 godina. U prvih mjesec dana 22 osobe su ozdravile i otpuštene iz bolnice. Jednako tako, da zaključimo, u mjesec dana od prve pojave zaraze jedna osoba je preminula, a službeno je potvrđen uzrok smrti COVID-19. Ožujak će ostati zapamćen i kao mjesec u kojem je Svjetska zdravstvena organizacija proglasila globalnu pandemiju zbog koronavirusa. Trenutačno ne postoji cjepivo, zato je bitno spriječiti infekciju ili njeno daljnje širenje. Važno je pridržavanje uputa i pravila Stožera civilne zaštite RH. Tako ne ugrožavate sebe niti druge. Zajedno možemo zaustaviti širenje koronavirusa.

Radi se u tri smjene, zaliha sirovina ima dovoljno, najtraženiji Lupocet

SITUACIJA NALAŽE DA IMAMO STALNO DOVOLJNE KOLIČINE LIJEKOVA IZ GRUPE ANTIPIRETIKA I ANALGETIKA KAKO BI IH MOGLI ISPORUČITI NAŠIM KUPCIMA JER SU MOMENTALNO NAJTRAŽENIJI LIJEKOVI KOJI SADRŽE PARACETAMOL, A TO JE NAŠ LUPOCET U RAZLIČITIM FARMACEUTSKIM OBLICIMA – KAZALA JE ANICA JOB, DIREKTORICA PROIZVODNJE BELUPA

Koronavirus u jednoj farmaceutskoj tvrtki, noćna je mora svakog poslodavca u ovoj branši. Belupo, jedna od vodećih domaćih farmaceutskih tvrtki sa 1500 zaposlenih, s poslovanjem na 18 stranih i hrvatskom tržištu za nadolazeću krizu, dobro se pripremio. Naime, pojavom koronavirusa u svijetu, organiziran je krizni stožer koji svakodnevno donosi nove mjere zaštite kojih se zaposlenici bez iznimke moraju i žele pridržavati za svoju i dobrobit svoje kompanije. U novonastalu situaciju belupovke i belupovci krenuli su još jači i još bolji.

No, jesu li, ipak, vidljive poteškoće u svakodnevnom poslovanju zbog koronavirusa? Kako stojimo s proizvodnjom i što se u ovom momentu najviše traži na tržištu te što se sve čini, odnosno o čemu se sve mora voditi računa kako proizvodnja ne bi stala? Što se sve čini kako koronavirus ne bi

ušao u proizvodnju te u kojoj se sigurnosnoj mjeri promijenio način rada u proizvodnji (kako se moraju ponašati zaposlenici, kakve se sigurnosne mjere provode pri ulasku u tvornicu itd.), upitali smo one na "prvoj" crti obrane, direktoricu Proizvodnje Anicu Job, direktora Kontrole kvalitete Igora Kalčića, direktoricu nabave sirovina Tamaru Bali Zvonar.

Dovoljne količine lijekova iz grupe antipiretika i analgetika

– Zbog okolnosti u kojoj se nalazi našlost cijeli svijet, nužno je prilagoditi se cijeloj situaciji. suočeni smo s potrebom prilagodbe doslovno iz dana u dan kako u privatnom tako i u poslovnom životu. Moramo mijenjati način ponašanja, imati odgovornost prema sebi i svima s kojima surađujemo, živimo, odgovornost prema cijeloj zajed-

nici. U takvim trenucima kada se iz sata u sat prate vijesti o broju zaraženih od koronavirusa (COVID – 19) i sa zabrinutošću čitaju crne brojke preminulih u susjednim državama, tada postaje obaveza svih nas za poduzimanje odgovarajućih mjera kako bi se sačuvalo zdravlje svih djelatnika, osigurao kontinuitet proizvodnje lijekova i omogućila dostupnost naših lijekova pacijentima. Važno je, posebno sada, da pacijenti imaju sigurnost da neće ostati bez lijekova bez obzira na restriktivne mjere koje se odnose na kretanje ljudi, transporta. S toga je Belupova proizvodnja svoje funkcioniranje prilagodila ovoj vrlo izazovnoj situaciji. Za sada proizvodnja normalno funkcionira, radi se u tri smjene. U ovoj kriznoj situaciji ništa ne smijemo prepustiti slučaju, trebamo voditi računa i o nekim scenarijima koji nam se mogu dogoditi – objasnila je Job. No, što ako se pojavi zaraza među ljudima koji rade u proizvodnji?

– Ako se među ljudima pojavi zaraza imamo razrađen krizni plan proizvodnje u nekoliko faza s ciljem da se održi kontinuitet proizvodnje i kontinuitet snabdijevanja tržišta lijekovima, kazala je direktorica Proizvodnje Belupa, te nastavila kako je u ovoj situaciji dobro to što se na samom početku pojave slučaja zaraze u Hrvatskoj pristupilo planiranju proizvodnje određenih lijekova koji su traženi i neophodni u takvim situacijama te su se prema tome osigurali proizvodni kapaciteti i materijali izrade lijekova – u gužvi te okružena pozivima odgovara nam direktorica Anica Job.

Iako u neizmjerne gužvi, našu direktoricu Proizvodnje upitali smo i koji su proizvodi trenutno najtraženiji na tržištu, odnosno koji se lijek trenutno najviše proizvodi u Belupovoj tvornici?

– Situacija nalaže da imamo stalno dovoljne količine lijekova iz grupe antipiretika i

analgetika kako bi ih mogli isporučiti našim kupcima jer momentalno jako su traženi lijekovi koji sadrže paracetamol, a to je naš LUPOCET u različitim farmaceutskim oblicima; tablete, kaplete, kapsule, sirup, čepići i lijekovi koji sadrže ibuprofen, a to su naši NEOFENI i IBUPROFENI u nekoliko različitih farmaceutskih formi; tablete, sirupi, čepići – kazala nam je Job.

Iako se u tvornici bez obzira na dospjelu situaciju s koronavirusom, provode mjere higijene, dezinfekcije te su zaposlenici obavezni koristiti zaštitna odjela, sada su, uz njih, zaposlenici primorani poštovati i neka nova "krizna" pravila.

– Za očuvanje kontinuiteta proizvodnje tih momentalno traženih lijekova, a i lijekova iz ostalih terapijskih skupina, važno je sačuvati se od prodora koronavirusa u proizvodnju, među ljude, prostore, opremu, općenito u krug Belupa na lokaciji Danica. Poduzete su stroge mjere zaštite i svakodnevno se prati njihova primjena te po potrebi uvode nove mjere.

Proizvodnja lijekova standardno ima visoke kriterije za održavanje higijene prostora, opreme i ljudi koji rade po proizvodnim zonama uz obavezno nošenje zaštitnih sredstava. No sada su dodatno uvedene organizacijske promjene oko ulaska i izlaska djelatnika iz garderoba. Ulaze i izlaze u manjim skupinama kako bi se mogao držati razmak između dvije osobe od minimalno jedan metar, a garderobe se i dodatno dezinficiraju između smjena. Zabranjena su bilo kakva okupljanja bilo u prostorima ili u krugu tvornice.

Također djelatnici se pridržavaju i strožeg režima ponašanja u restoranu za vrijeme gableca, nema zadržavanja, mora se držati međusobni razmak, dezinfekcija ruku prije ulaska u restoran je obavezna.

Nošenje maski je obavezno i izvan proizvodnih prostora kao i prilikom organiziranog prijevoza autobusom – završava Anica Job. Vodstvo Belupa svakodnevno prati što se događa s djelatnicima, s njima su stalno u kontaktu kroz sve smjene kako bi imali informaciju o njihovom zdravstvenom stanju te ako je potrebno poduzeli određene mjere zaštite dotičnih osoba i osoba s kojima je bila u kontaktu.

Najvažnije je da svatko od nas kao pojedinac osvijesti ozbiljnost situacije i da se pridržava donesenih odluka Stožera civilne zaštite i sukladno propisanih mjera zaštite na radnom mjestu, ali ne manje važnih i mjera koje se odnose na ponašanje u privatnom životu.

Redovite su isporuke naših gotovih proizvoda prema veletrgovnicama, ljekarnama i inozemnim tržištima

Kakva je pak, situacija s potrebnim zaliha gotovih proizvoda i sirovina, upitali smo direktoricu Lanca opskrbe Belupa, Tamaru Bali Zvonar.

– Trenutačne zalihe gotovih proizvoda i sirovina dovoljne su za redovitu opskrbu tržišta. Većih problema s isporukom sirovina za sada nemamo, događaju nam se neka kraća kašnjenja u isporukama zbog restriktivnih mjera uvedenih diljem Europe i situacije na granicama. Isporuke naših gotovih proizvoda prema veletrgovnicama, ljekarnama i inozemnim tržištima redovito se odvijaju. S obzirom na to da se situacija u svijetu vezano uz koronavirus konstantno mijenja, ona se pažljivo prati i poduzimaju se sve aktivnosti kako bi se minimizirao rizik za Belupo – kazala je Tamara Bali Zvonar, dok je direktor Kontrole kvalitete, Igor Kalčić, dao viđenje situacije iz svoga sektora.

– Covid-19 uzrokovao je poteškoće u svakodnevnom obavljanju posla, od smanjenja broja zaposlenika zbog promijenjenog režima rada pa do promjena u načinu komunikacije te otežane komunikacije s obzirom na to da se iste stvari događaju i kod partnera, dobavljača itd. Manje je osobnih kontakata, a više je poruka elektroničkom poštom, telefonom odnosno dogovora putem Skype servisa. No to je jedna od situacija kojoj se svi vrlo brzo prilagođavamo i brzo dolazimo do uobičajene efikasnosti. Covid-19 nas ubiti neće, a što nas ne ubije to nas ojača, stara je poslovice – ohrabrio nas je Kalčić.

Dovoljne zalihe sirovina i gotovih proizvoda

Da su dobro pripremljeni i da im koronavirus neće stvoriti probleme u poslovanju poručuju i iz Belupa.

"Belupo posluje s više od 90 svjetskih proizvođača aktivnih supstanci, od čega je 10 iz Kine. Iz ukupno 173 aktivne supstance, proizvodimo 1856 proizvoda, pakiranih u 365 doza i 672 veličine pakiranja. Lijekove iz svog portfelja distribuiramo na 18 europskih tržišta. Budući da proizvodnju planiramo godinu dana unaprijed, sve su djelatne tvrtke, od svih dobavljača, nabavljene u drugoj polovici prošle godine", kazali su nam u Belupo i jasno naglasili:

"Na tom tragu, Belupo nema i neće imati nikakvih problema s opskrbom tržišta, jer ima dovoljne zalihe sirovina i gotovih proizvoda", kažu u Belupo. Dok se broj zaraženih od koronavirusa sve više povećava, raste zabrinutost oko opskrbe lijekovima.

Mjere zaštite o

I. ULAZAK U PROSTORE BELUPA

1. Mjere i radnje na Sjevernoj portirnici:

- Zabraniti ulazak svim posjetiteljima, gostima, serviserima i drugim izvođačima radova za koje na portu nije došla potvrđena suglasnost za ulazak. Suglasnost izdaje isključivo Savjetnik za Informacijsku sigurnost, Ivan Brckan.
- Kod ulaska vozača koji dovoze sirovine i obavljaju opskrbu te ostale osobe kojima je odobren ulazak poduzeti sljedeće:

- Uputiti na dezinfekciju ruku na samoj porti putem postavljenog dezinficijensa.
- Prije ulaska u prostor popuniti "Izjava – Zdravstveno stanje posjetitelja – BELUPO d.d." o eventualnim postojećim simptomima koji mogu upućivati na oboljenje od koronavirusa te boravku u stranim državama. Ako je odgovor na prvo pitanje "DA" tada dotična osoba ne može ući na lokacije i u prostore Belupa.
- Ako je odgovor na drugo pitanje "DA" i osoba je u posljednjih 15 dana došla iz država i područja zahvaćenih epidemijom tada dotična osoba ne može ući na lokacije i u prostore Belupa.
- O zabilježenim zaprekama ulaska osobu zadržati i izvijestiti Savjetnika za informacijsku sigurnost, Ivana Brckan na broj: 098 98 24 870.
- Popunjene izjave koje sadrže odgovor DA odmah kuvertirati i tako predati Savjetniku Za Informacijsku sigurnost, a one sa odgovorom NE odložiti u registarator na portirnici te iste ručno numerirati u gornjem desnom kutu i tako ih redosljedno odlagati.
- Zabraniti individualnu dostavu hrane u krug Belupa.

2. Mjere i radnje na Istočnoj portirnici

- Zabraniti ulazak svim osobama osim zaposlenicima Belupa koji imaju obvezu registrirati se na okretnim barijerama na ulazu u krug Belupa.
- Pri ulasku vozila kojem će biti odobren ulazak za dostavu potrebnih resursa u proizvodnji, primijeniti mjere propisane za Sjevernu portirnicu.

Upravljanje rizikom od koronavirusa koje se provode u Belupu

3. Servisiranje opreme i druge intervencije

- Svi planirani servisi i intervencije na opremi i strojevima otkazuju se.
- Nužne intervencije vanjskih izvođača i servisa koje su u funkciji proizvodnje i pratećih procesa za proizvodnju odobrava Uprava Belupa uz prethodno obrazloženje nadležnog direktora Sektora.
- Svim vanjskim izvođačima ukinuti pravo korištenja ID kartica za ulaz u prostore Belupa.

4. Dostava pošte u Belupu

- Sva pošta u Koprivnici, neovisno o tome radi li se o pismima ili paketima, dostavlja se na lokaciju Ulica Danica 5 i dostavljači je predaju na sjevernoj portirnici i ista se smješta u zaseban kontrolirani prostor gdje ju preuzima i dalje razvrstava dostavljač Belupa. Sva pošta koju treba preuzeti uz potpis, onaj na koga je naslovljena odlazi po pozivu čuvara do sjeverne porte i istu preuzima uz potpis. O toj mjeri obavijesti dostavljačima su ostavljene na ulaznim vratima lokacije Opatička 5 i Josipa Vargovića 4.

5. Zaštita skladišnih prostora od vanjskih utjecaja

- Utovar odnosno istovar obavljati na način da se ne ostvaruje kontakt s vozačima koji dovoze robu, a popratnu dokumentaciju potpisivati na način da se poštuje mjera najmanje jednog metra razmaka od vozača.
- Organizaciju utovara lijekova provesti na način da vozači koji obavljaju prijevoz lijekova ne dolaze u krug Belupa prije nego je roba i dokumentacija spremna za utovar. Odluku o pozivanju vozača na utovar donosi voditelj disponentskih poslova koji o spremnosti utovara obavještava savjetnika za Informacijsku sigurnost, Ivana Brckan ili u njegovoj odsutnosti čuvara na sjevernoj portirnici koji potom omogućava ulazak vozačima s vozilima u krug Belupa, primjenjujući mjere iz točke I.

II. MJERE PREVENCIJE U BELUPU

Odlazak na gablec i zadržavanje u restoranu

- Odlazak na gablec na lokaciji Danica organiziran je prema rasporedu iz nastavka,

a u restoranu je dopušteno zadržavanje samo u vrijeme prijeko potrebno za konzumaciju hrane te uzimanje napitka u kantini, nakon čega se zaposlenik mora udaljiti iz restorana. Radi izbjegavanja bližih kontakata pri izlazu iz restorana, iznimno za ovu priliku, kao izlaz iz restorana koristit će se vrata za evakuaciju uz restorana.

RASPORED ODLASKA NA GABLEC:

- Od 9.30 do 10 – Održavanja i energetika
 - Od 10 do 10.30 – Proizvodnja polu krutih i tekućih lijekova i Proizvodnja krutih lijekova
 - 10.30 do 11 – Proizvodnja – pakirnica
 - 11 do 11.30 – Kontrola kvalitete
 - 11.30 do 12 – Istraživanje i razvoj i Upravljanje kvalitetom
 - 12 do 14 – Tržište RH i sve ostale službe na lokaciji Danica
 - 18 do 18.30 – Proizvodnja polukrutih i tekućih lijekova i Proizvodnja krutih lijekova
 - 18.30 do 19 – Proizvodnja – pakirnica
 - 19 do 20 sve ostale službe na lokaciji Danica koje rade u popodnevnom satima
- Istovjetna mjera osim opisanog rasporeda, odnosi se i na prostore restorana Belupa u Josipa Vargovića i Savica Zagreb.
 - Na ulazima u prostore restorana instalirati dezinfekcijska sredstva pri čemu su svi zaposlenici prije ulaska u restoran dužni dezinficirati ruke.
 - Kretanje u krugu Belupa na lokaciji Danica i ostalim prostorima koje koriste zaposlenici na svim lokacijama, a ne radi se o uredima u kojima obavljaju svoje redovne aktivnosti, svesti na najmanju moguću mjeru te se držati razmaka između osoba najmanje 1 metar.
 - Zabranjuje se korištenje priručnih zatvorenih mjesta za pušenje.
 - Zabranjuje individualna dostava hrane u krug Belupa, a pravo na pauzu za topli obrok zaposlenik može koristiti isključivo unutar kruga Belupa.
- Ovisno o razvoju stanja ugroženosti i ostalih naloženih mjera koje donose državne nadležne službe, regionalna ili lokalna samouprava te Krizni stožer Grupe Podravka, slijedi nadopuna mjera i aktivnosti koje će se poduzimati u Belupu.**

U našoj županiji 12 oboljelih

Krizni stožer civilne zaštite Koprivničko-križevačke županije, 1. travnja, izvijestio je da su na području Koprivničko-križevačke županije potvrđena četiri nova oboljela od koronavirusa. Tako je na području Koprivničko – križevačke županije zabilježeno 12 slučajeva zaraze. Dobra je vijest da će prvozaražena osoba uskoro biti otpuštena kući, kao zdrava osoba. Četvero novih zaraženih kontakti su prijašnjih zaraženih, što znači da je epidemiološka situacija na području županije pod kontrolom. Od toga šest osoba nalazi se na liječenju u bolnici, a šest u kućnoj karanteni. – Klinička slika novozaraženih je dobra i s vrlo blagim simptomima te se troje od njih liječi od kuće u karanteni. Situacija u županiji je očekivana, a u sljedećim danima očekujemo još nekoliko pozitivnih slučajeva, jer su osobe koje su novozaražene bile zajedno na druženju prije dva tjedna – rekla je Draženka Vadla. Ravnatelj koprivničke Opće bolnice dr. Mato Devčić kazao je kako Bolnica ima kapacitet za 50 oboljelih s blažim do srednjim simptomima, dok je 15 kreveta spremno za one s težim simptomima. Imaju i 11 fiksnih i tri mobilna respiratora.

Također, pojasnio je i način na koji se SVI PACIJENTI primaju na obradu. Bilo oni sa sumnjom na koronavirus, gripu ili drugi hitni pacijenti. Za to je i osmišljen veliki trijažni šator kod bolnice. Ni jedan pacijent nije u kontaktu s ostalima, a ovisno o razlogu dolaska, upućuje se mjerodavnim liječnicima.

Važno je reći i kako se svi koji sumnjaju na zarazu ili imaju drugi hitni slučaj mogu javiti svojoj obiteljskoj liječnici ili na broj 112. I slušati upute!

Iz županijskog stožera još jednom su napomenuli važnost držanja mjera propisanog razmaka i poštovanja pravila samoizolacije za one kojima je to propisano.

DONOSIMO NEKOLIKO PRAVILA KAKO SE ZAŠTITITI OD KORONAVIRUSA U TRGOVINI

Dezinficirajte košarke i dobro operite s

Ovih dana, prema preporukama Civilnog stožera, većina građana ostala je u svojim domovima, no ipak su ga neki morali na kratko napustiti kako bi nabavili osnovne potrepštine. Kako bi i u kupovini bili sigurni od zaraze koronavirusom, portal roditelji.hr donosi savjete kojih bismo se trebali držati kako bismo prilikom odlaska u kupovinu rizik zaraze sveli na minimum te pritom zaštitili sebe i druge.

Obavezno obrišite košaru i kolica dezinfekcijskim maramicama. Neke trgovine imaju na ulazu dezinfekcijska sredstva, pa ako je to slučaj i s vašom, obavezno dezinficirajte ruke prije ulaska. Unutar trgovina, ne možete, nažalost, učiniti ništa kako biste izbjegli doticaj s proizvodima koje su dodirivali i drugi kupci. Ključ vaše sigurnosti je, čim dođete kući, krenuti sa stvarima prema sudoperu. Naravno, prije toga operite ruke

Korona će izbrisati tri ekonomske godine

U 2020. HRVATSKI
BDP PAST ĆE
BAREM 5 POSTO

Zbog epidemije koronavirusa, Hrvatska će u ovoj godini zabilježiti pad ekonomske aktivnosti od čak pet posto. Prve su to procjene gospodarskih učinaka pandemije koronavirusa na Hrvatsku koje su novinari ma Jutarnjeg lista, dali analitičari Raiffeisen banke.

Ostvare li se te prognoze, to će u praksi značiti da će realni hrvatski bruto domaći proizvod (BDP) pasti na razinu malo veću od one iz 2017. godine, pokazuju računice Zrinke Živković Matijević, makroekonomistice Raiffeisena. Drugim riječima, epidemija Covida-19 'izbrisati će' nam tri godine ekonomskog života. Ako se, pak, usporedbe povlače s razdobljem prije zadnje recesije, onda se, pokazuju kalkulacije Živković Matijević, zapravo vraćamo na razinu na kojoj smo bili otprilike 2008. godine.

- Prognoze su pod snažnim negativnim rizicima i podložne su daljnjim promjenama te će ovisiti o razvoju situacije s koronavirusom - upozorava Živković Matijević.

Hrvatskoj je, dakle, u ovoj godini sasvim

izvjestan pad u recesiju. Na to se upozorava i u analizi Raiffeisena, u kojoj se kaže da širenje koronavirusa već sad ima značajne učinke na hrvatsko gospodarstvo, koje u velikoj mjeri ovisi o turizmu. No, osim turizma, širenje koronavirusa pogađa i druge sektore hrvatskoga gospodarstva, posebno ugostiteljstvo, promet i industriju. Koronavirus će zadati velik udarac i robnoj razmjeni. Velik će udarac epidemija koronavirusa zadati i hrvatskom tržištu rada, upozorava se u prognozama. Posljedica svega toga bit

će manji raspoloživi dohodak, pad povjerenja potrošača i manja osobna potrošnja. "Čak i ako oporavak krene krajem trećeg tromjesečja, gubitke iz drugog i trećeg tromjesečja bit će teško nadoknaditi", upozoravaju makroekonomisti Raiffeisena.

Novonastala situacija velik je izazov i za fiskalnu politiku, budući da će se manje novca slijevati u državnu blagajnu, dok će potrošnja porasti. Stoga je, napominju u Raiffeisenu, neizbježan proračunski manjak i rast javnoga duga.

Šarar za kupnju sve proizvode

sapunom, izujte cipele i odnesite jaknu na balkon.

Prema zdravstvenim stručnjacima, virus živi na kartonu 24 sata, u plastici tri dana, a na limenkama dva do tri dana. Imajte to na pameti, pa svaku limenku koju ste kupili, dobro operite vrućom vodom i sapunom. Ako je moguće, hranu u kartonskoj i plastičnoj ambalaži izdvojite negdje na jedan dan, primjerice u šupu ili neku drugu prostoriju u kojoj se ne boravi. Nakon što pospremite sve namirnice, obrišite sve površine, a posebno kuhinju, vodom i sapunom.

Još jedan savjet: ako nosite namirnice u plastičnoj vrećici za višekratnu upotrebu, nemojte je zaboraviti obrisati sapunom i vodom prije nego što je pohranite i ponovo upotrebljavate. Obične vrećice iz trgovine odmah bacite, a platnene operite na visokoj temperaturi.

Što znači samoizolacija i kako je provoditi?

Trenutačno su mjere samoizolacije određene za desetak tisuća ljudi u Hrvatskoj i svakoga dana se povećavaju. Pažljivo proučite upute o samoizolaciji i pridržavajte ih se jer time štitite sebe i druge.

Ako vam je određena mjera samoizolacije, ovo su stvari kojih se obavezno morate pridržavati. Ova mjera štiti vas, ali i druge.

1. Nije dozvoljeno izlaziti iz kuće, osim u krajnjoj nuždi.
2. Kada uđete u samoizolaciju, dužni ste se javiti izabranom liječniku obiteljske medicine. Daljnja javljanja nisu potrebna, osim ako dobijete temperaturu.
3. Mjerite tjelesnu temperaturu ujutro i navečer
4. Obratite pažnju na pojavu simptoma respiratorne infekcije (temperatura, kašalj, otežano disanje...)
5. Redovito perite ruke sapunom ili koristite hidroalkoholnu otopinu
6. Redovito čistite i dezinficirajte predmete i površine u prostorijama gdje boravite
7. Redovito provjetravajte prostoriju
8. Koristite zasebnu posteljinu, ručnike i pribor za jelo

9. Osigurajte odvojenu sobu i odvojeno koristite kupaonicu
10. U slučaju potrebe za odlaskom u zdravstvenu ustanovu prethodno se javite telefonom liječniku obiteljske medicine ili nadležnom epidemiologu.

Radni odnosi za vrijeme pandemije

KAKO REGULIRATI RADNE ODNOSI U NOVIM OKOLNOSTIMA, KAKO SE REGULIRAJU PLAĆENI I NEPLAĆENI DOPUST. LISTA PITANJA I ODGOVORA NADOPUNJAVAT ĆE SE I AŽURIRATI KAKO BUDE PROMJENA

Koje su obveze radnika u odnosu na izvršavanje ugovorenih poslova?

U odnosu na izvršavanje ugovorenih poslova, obveza je primjene svih zakona i propisa kao i u redovitim uvjetima.

Posebno se naglašava da je radnik dužan pridržavati se svih sigurnosnih i zdravstvenih mjera u skladu sa Zakonom o radu, Zakonom o zaštiti na radu te drugim zakonima i propisima (npr. Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, kojim je propisana obveza postupanja u skladu s mjerama za zaštitu od zaraznih bolesti koje se propisuju tim zakonom ili propisima donesenim na temelju njega).

U skladu sa Zakonom o radu, prilikom sklapanja ugovora o radu i tijekom trajanja radnog odnosa, radnik je dužan obavijestiti poslodavca o bolesti ili drugoj okolnosti koja ga onemogućuje ili bitno ometa u izvršenju obveza iz ugovora o radu ili koja ugrožava život ili zdravlje osoba s kojima u obavljanju ugovorenih poslova radnik dolazi u dodir.

Prema Zakonu o zaštiti na radu, obveza je radnika da poštuje i izvršava obveze iz radnog odnosa s dužnom pažnjom, te da vodi pri tome računa o svojoj sigurnosti i zaštiti zdravlja, kao i sigurnosti i zaštiti zdravlja ostalih radnika.

Koje su obveze poslodavca pri organizaciji rada u slučaju izvanrednog stanja?

Poslodavac je dužan osigurati radniku uvjete za rad na siguran način i na način koji ne ugrožava zdravlje radnika, u skladu s posebnim zakonom i drugim propisima, u ovoj situaciji na isti način kao i redovitim uvjetima. Osim toga, sukladno Odluci o proglašenju epidemije bolesti COVID – 19 te obvezama iz Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, poslodavac je dužan pratiti upute Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) te preporuke Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske i drugih nadležnih tijela.

Trenutačne preporuke za poslodavce dostupne su na stranicama HZJZ-a koje je

potrebno redovito pratiti radi ažuriranja s najnovijim informacijama. Odredbom članka 17. Zakona o zaštiti na radu, propisana je obveza poslodavca organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika, u kojem je smislu obavezan zaštitu na radu prilagoditi promijenjenim okolnostima.

Koje su obveze radnika i poslodavca u slučaju rješenja ili drugog odgovarajućeg akta kojim se određuje samoizolacija?

Poslodavac i radnik dužni su se u potpunosti pridržavati izdanog rješenja ili drugog odgovarajućeg akta na način kako to određuje poseban propis.

Neobavljanje ugovorenih poslova u navedenom slučaju ne može biti opravdan razlog za otkaz ugovora o radu niti je radniku dopušteno postupati po uputama poslodavca koje bi predstavljale ponašanje protivno nalogu iz navedenog rješenja odnosno drugog odgovarajućeg akta.

Za trajanja samoizolacije, radnik ostvaruje pravo na naknadu plaće sukladno posebnom propisu. Iznimno, u slučaju kada bi se radnik i poslodavac sporazumjeli o radu od kuće u navedenom razdoblju, radniku pripada pravo na plaću.

Koje su mogućnosti poslodavca u slučaju izmijenjenih okolnosti zbog epidemije bolesti?

U situacijama poremećaja poslovnih aktivnosti poslodavca uzrokovanih epidemijom, poslodavac bi, u svrhu očuvanja zaposlenosti i radnih mjesta te provođenja mjera zaštite od širenja virusa, u skladu sa Zakonom o radu mogao uvesti:

- nejednak raspored radnog vremena;
- promijeniti raspored radnog vremena radnika;
- radno vrijeme preraspodijeliti,
- s radnikom ugovoriti skraćivanje radnog vremena (s punog na nepuno radno vrijeme);
- donijeti odgovarajuću odluku koja bi ima-

la utjecaj na organizaciju radnog vremena (npr. uvođenje smjenskog rada, organizacija rada u timovima i sl.);

– koristiti mogućnost u određivanju odmora i dopusta.

Godišnji odmor

U okviru Zakonom o radu propisanih prava na odmore, poslodavac može donijeti, odnosno prilagoditi raspored korištenja godišnjih odmora radnika novonastaloj situaciji. Pri tome i nadalje postoji obveza primjene Zakona o radu u pogledu savjetovanja i obavješćivanja radnika o tome.

Plaćeni dopust

Za razliku od navedenog, pravo na plaćeni dopust utvrđuje se u skladu sa Zakonom o radu i drugim izvorima prava kojima je propisano u kojim slučajevima i u kojem vremenskom trajanju radnik može koristiti to pravo.

Neplaćeni dopust

Neplaćeni dopust koji podrazumijeva mirovanje radnog odnosa radnika, poslodavac bi mogao utvrditi, ali na zahtjev radnika. Iako u navedenom slučaju nema obveze uplate doprinosa za obvezna osiguranja, poslodavac ih može, ne odjavljujući radnika, uplaćivati na najnižu osnovicu sukladno posebnom propisu.

Prekid rada

U skladu s člankom 95. stavkom 3. Zakona o radu, radnik ima pravo na naknadu plaće za vrijeme prekida rada do kojega je došlo krivnjom poslodavca ili zbog drugih okolnosti za koje radnik nije odgovoran. Ako samim Zakonom o radu, drugim zakonom, drugim propisom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drukčije određeno, radnik ima pravo na naknadu plaće u visini prosječne mjesečne plaće koja mu je isplaćena u prethodna tri mjeseca.

Uzimajući u obzir posebne okolnosti, odnosno odluku ministra zdravstva o proglašenju epidemije COVID-19 sukladno Zako-

ndemije – pitanja i odgovori

nu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti (Narodne novine, br. 79/07, 113/08, 43/09, 130/17) te preporuke Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske, a u svrhu sprečavanja širenja epidemije, mišljenja smo kako bi poslodavac mogao na temelju tih propisa i utvrđenih mjera donijeti odluku na temelju koje radnici ne bi bili u obvezi rada, sve dok su takve mjere na snazi, ali bi poslodavac imao obvezu isplate plaće tim radnicima u punom iznosu.

Može li poslodavac odrediti rad od kuće?

U skladu sa Zakonom o radu, jedan od bitnih sastojaka ugovora o radu je mjesto rada, a u radnom odnosu, poslodavac i radnik dužni su se pridržavati odredbi ugovora te poštovati odredbe Zakona o radu i drugih propisa iz radnog odnosa. Pri tome napominjemo da su vrste ugovora o radu propisane Zakonom o radu te da se rad na izdvojenom mjestu rada uređuje odredbom članka 17. toga Zakona.

Međutim, u slučajevima bitno promijenje-

nih okolnosti, a koje se nisu mogle unaprijed predvidjeti niti spriječiti, a kakva se situacija ostvarila u uvjetima epidemijskog i pandemijskog širenja bolesti COVID – 19, poslodavac i radnik bi mogli na određeno vrijeme sporazumno izmijeniti odredbe ugovora o radu o mjestu rada, odnosno u daljnjem razvoju takve izvanredne situacije, poslodavac bi, postupajući u skladu s odredbom članka 7. stavka 2. Zakona o radu, mogao pobliže odrediti mjesto i način obavljanja rada u prostoru koji nije prostor poslodavca, već neko drugo mjesto, ali isključivo samo dok traju navedene okolnosti. Pri tome bi postojala obveza poslodavca da takvom radniku osigura uvjete za rad, da vodi brigu o organizaciji posla i sigurnosti radnika, opremi potrebnom za obavljanje rada te radnom vremenu i odmorima koje je dužan osigurati u skladu sa zakonima. Jednako tako, postojala bi obveza radnika da poštuje i izvršava obveze iz radnog odnosa s dužnom pažnjom te da vodi pri tome računa o svojoj sigurno-

sti i zaštiti zdravlja, kao i sigurnosti i zaštiti zdravlja ostalih radnika.

Napominjemo kako je odredbom članka 17. Zakona o zaštiti na radu (Narodne novine, 71/14, 118/14, 94/18 i 96/18) propisana obveza poslodavca organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika, u kojem je smislu obavezan zaštitu na radu prilagoditi promijenjenim okolnostima.

Je li poslodavac dužan u slučaju rada od kuće radniku osigurati uvjete za rad?

Obveza je poslodavca da takvom radniku osigura uvjete za rad, da vodi brigu o organizaciji posla i sigurnosti radnika te radnom vremenu i odmorima koje je dužan osigurati u skladu sa zakonima. Jednako tako, postojala bi obveza radnika da poštuje i izvršava obveze iz radnog odnosa s dužnom pažnjom te da vodi pri tome računa o svojoj sigurnosti i zaštiti zdravlja, kao i sigurnosti i zaštiti zdravlja ostalih radnika.

Ostvaruje li radnik pravo na plaću radom od kuće?

U slučaju rada od kuće, radnik ostvaruje pravo na svoju ugovorenu plaću, za razliku od situacije u kojima ne radi, pa stoga ostvaruje pravo na naknadu plaće.

Koje su obveze poslodavca u odnosu na provođenje mjera zaštite na radu?

S obzirom na novonastale izvanredne okolnosti, poslodavac u svrhu održanja radnog odnosa te zaštite zdravlja i sigurnosti radnika, može koristiti svojim temeljnim zakonskim pravom da pobliže odredi mjesto i način obavljanja rada dok traju navedene okolnosti.

Pri tome, u smislu provedbe zaštite na radu, mišljenja smo da se razdoblje obavljanja poslova u prostoru koji nije prostor poslodavca (rad od kuće), kada se radi o poslovima s niskim rizicima (administrativni i slični poslovi) može proširiti na razdoblje sve dok traju izvanredne okolnosti zbog kojih je poslodavac radi prevencije i zaštite od širenja zarazne bolesti prisiljen omogućiti rad radnicima od svoje kuće.

Stan, kuća ili drugi prostor u kojem radnik obavlja poslove s malim rizicima za poslodavca, nije objekt namijenjen za rad već stambeni objekt ili objekt druge namjene, pa se stoga ne može zahtijevati ispunjenje svih sigurnosnih zahtjeva za mjesto rada u smislu propisa zaštite na radu pa će se odredbe propisa zaštite na radu primjenjivati u mjeri u kojoj je to moguće, uz brigu o tome da sigurnost i zdravlje radnika ne budu ugroženi.

Kako poslodavac vodi evidenciju o radnom vremenu radnika koji radi od kuće?

U skladu sa radno pravnim propisima, poslodavac je obavezan voditi točnu evidenciju o radnom vremenu radnika, bez obzira gdje obavlja svoje ugovorene poslove, odnosno dužan je voditi podatke o radnom vremenu potrebne za ostvarivanje prava iz radnog odnosa i za radnike s kojima ima sklopljen takav ugovor o radu. Pri tome, nema zapreke da evidenciju vodi i sam radnik, no odgovornost za točno vođenje evidencije je na poslodavcu.

Kako poslodavac vodi evidenciju o radnom vremenu radnika u slučaju privremenog prekida obavljanja poslova, odnosno rada radnika?

U odnosu na vođenje evidencije o radnom vremenu u takvim slučajevima, poslodavac

će u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima evidentirati vrijeme i sate zastoja, odnosno prekida rada do kojega je došlo krivnjom poslodavca ili uslijed drugih okolnosti za koje radnik nije odgovoran.

Može li poslodavac zbog nastalih poteškoća u poslovanju, svojeg radnika uputiti na rad kod drugog poslodavca ("posuditi" ili premjestiti)?

U skladu sa Zakonom o radu, radni odnos se zasniva ugovorom o radu. To je ugovorni odnos koji se zasniva dvostrano obveznim ugovorom, kao rezultatom suglasnosti volja ugovornih strana (radnika i poslodavca) o bitnim sastojcima ugovora o radu.

Privremeno ustupanje radnika između povezanih poslodavaca (što je uređeno posebnim propisom – Zakonom o trgovačkim društvima), uređeno je člankom 10. stavkom 3. Zakona o radu. Kako je prema Zakonu o radu u radnom odnosu obveza obavljanja rada osobna, obveze iz radnog odnosa odnose se na konkretnog poslodavca i konkretnog radnika, koji su stranke sklopljenog ugovora o radu.

Prema Zakonu o radu ne postoji mogućnost jednostrane odluke poslodavca o premještanju radnika ili upućivanju na rad kod drugog poslodavca. Dakle, bez obzira na po-

stojanje činjenice da je proglašena epidemija bolesti COVID -19, ustupanje radnika bi bilo moguće samo ako se radi o povezanim poslodavcima u smislu Zakona o trgovačkim društvima.

Može li poslodavac radnika uputiti na korištenje slobodnih dana umjesto isplate prekovremenih sati?

Zakonom o radu je propisano pravo radnika na povećanu plaću za otežane uvjete rada, prekovremeni i noćni rad te za rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi. Mogućnost odobravanja slobodnog dana radniku umjesto isplate povećane plaće za prekovremeni rad nije regulirano Zakonom o radu, već isto može biti predmet uređenja kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, kao što se na jedan od navedenih načina propisuje i visina povećanja plaće za otežane uvjete rada iz članka 94. Zakona.

Zakonsko pravo radnika koji je radio prekovremeno isključivo je pravo na povećanu plaću. Stoga korištenje slobodnog dana umjesto isplate povećane plaće za prekovremeni rad, pod uvjetom da je na prethodno opisani način uređena takva mogućnost, može doći u obzir isključivo ako na to pristane sam radnik.

STIGMA I KSENOFOBIA

– DVA NAJVAŽNIJA NEGATIVNA DRUŠTVENA UČINKA TIJEKOM ŠIRENJA EPIDEMIJE KORONAVIRUSA

Utjecaj epidemije na mentalno zdravlje

DOSADAŠNJE STUDIJE O PSIHOLOŠKIM POSLJEDICAMA ZARAZE KORONAVIRUSOM GOVORE O NEGATIVNIM PSIHIČKIM UČINCIMA ŠTO UKLJUČUJE SIMPTOME POSTTRAUMATSKOG STRESNOG POREMEĆAJA, LJUTNJU I ZBUNJENOST

Piše: Dr. sc. Tihana Jendričko, dr. med.

Dva najvažnija negativna društvena učinka tijekom širenja epidemije koronavirusa su stigma i ksenofobija. Posljedično su prisutni panika i stres. Kako raste strah od širenja pandemije, ljudi su u potrazi i stvaranju sve većih zaliha medicinskih pripravaka, maski, sredstava za dezinfekciju, hrane. Na psihološkoj razini dolazi, među ostalim, do pojave različitih anksioznih smetnji, poremećaja spavanja te općeg narušavanja zdravstvenog stanja. Osobe s mentalnim poremećajima posebice su osjetljive na posljedice širenja panike i ugroze pa kod njih osim pojave navedenih smetnji može doći do pogoršanja već postojećih psihičkih smetnji.

Od iznimnog je značenja nošenje s emocionalnim, psihološkim i socijalnim posljedicama ove krize, samoizolacijom koji potiču osjećaj bespomoćnosti i nesigurnosti. Važno je kontrolirati širenje panike te nošenje sa samom bolešću ako se ona pojavi.

Dosadašnje studije o psihološkim posljedicama zaraze koronavirusom govore o negativnim psihičkim učincima što uključuje simptome posttraumatskog stresnog poremećaja, ljutnju i zbunjenost. Kao stresori se navode dulje trajanje karantene, strah od zaraze, frustracija, dosada, neadekvatna opskrba, neadekvatno informiranje, financijski gubici i stigma. Govori se i o dugotrajnim učincima. Kada je karantena potrebna, predlaže se da ona ne traje dulje od potrebnog, važno je dati jasno objašnjenje za potrebu karantene i informacije o protokolu te osigurati dovoljnu opskrbu svim potrebitim.

Važne informacije u vezi sa samoizolacijom:

– pristup adekvatnim informacijama (osoba u samoizolaciji treba razumjeti situaciju);

- brza i učinkovita komunikacija;
- osigurati opskrbu potrebnim stvarima;
- samoizolacija treba biti kratka i ako je moguće ne mijenjati trajanje (osim u ekstremnim uvjetima);
- većina nepovoljnih učinaka javlja se zbog ograničenja slobode; dobrovoljna samoizolacija povezana je s manje neugodnih osjećaja i rjeđim dugotrajnim komplikacijama;
- potrebno je staviti naglasak na altruistični motiv samoizolacije te da je cilj zaštititi druge.

Stresori tijekom perioda izolacije:

- ako izolacija traje 10 dana ili dulje, negativniji je učinak na mentalno zdravlje
- strah od zaraze ili zaražavanja drugih (posebice članova obitelji); naglašen je strah od

- pojave tjelesnih simptoma, naročito kod trudnica i roditelja male djece;
- frustracija i osjećaj dosade: ograničenja, gubitak uobičajene rutine, reducirani društveni i fizički kontakti s drugima često izazivaju osjećaj dosade, frustracije i izolacije od ostatka svijeta; izvor frustracije je nemogućnost sudjelovanja u uobičajenim dnevnim aktivnostima (kupnja osnovnih potrepština, sudjelovanje u društvenim aktivnostima);
- neadekvatna opskrba potrepštinama i pristup zdravstvenoj skrbi (vodom, hranom, odjećom, smještajem tijekom izolacije, maskama, toplomjerima);
- neadekvatne informacije: ako su upute za ponašanje tijekom izolacije nejasne, nedostupne, manjkave, netransparentne ili dolaze sa zakašnjenjem.

Kardiovaskularni bolesnici i COVID-19

KARDIOVASKULARNI BOLESNICI SPADAJU U VULNERABILNU SKUPINU KOD KOJE SE U SLUČAJU COVID-19 BOLESTI MOGU RAZVITI KOMPLIKACIJE BOLESTI, TEŽA KLINIČKA SLIKA: UOČENI SU UČESTALI POREMEĆAJI RITMA, ALI I INFARKTI MIOKARDA; VIRUS MOŽE ZAHVATITI I SRČANI MIŠIĆ TE UZROKOVATI SRČANO ZATAJENJE

Piše: prim. Sonja Frančula-Zaninović, dr. med. univ. mag., spec. internist – subspec. kardiologije

Od prosinca 2019. g. u tijeku je COVID-19 infekcija koja se proširila iz azijskih zemalja, dominantno iz Kine, i uzrokovala pandemiju u cijelom svijetu pa tako i u Hrvatskoj. Kako se radi o novoj zaraznoj bolesti, pomno se istražuje i kontinuirano se objavljuju rezultati istraživanja i dosadašnjih iskustava. COVID-19 kod nekih oboljelih uzrokuje težu kliničku sliku, zahvaćanjem pluća. U nekim slučajevima i sa smrtnim ishodom. Doc. dr. sc. Mohammad Madjid sa Sveučilišta u Teksasu rekao je: "Kad se suočavamo s iznenadnom infekcijom, trebamo biti pripremljeni za najgore i nadati se najboljem." Dosadašnja opažanja pokazuju da je 40 – 50% bolesnika s težom kliničkom slikom, zbog koje su bili hospitalizirani, imalo neku od ranije prisutnu kroničnu bolest. Među najvulnerabilnije za obolijevanje od COVID-19 spadaju stariji bolesnici iznad 65 – 70 g. i oni koji boluju od neke kronične bolesti, osobito kardiovaskularne bolesti, cerebrovaskularne bolesti, kronične bubrežne bolesti, šećerne bolesti, plućne bolesti, maligne bolesti te ako primaju imunosupresivnu terapiju.

Treba ipak naglasiti da se većina bolesnika od COVID-19 potpuno oporavi.

Kardiovaskularni bolesnici spadaju u vulnerabilnu skupinu kod koje se u slučaju COVID-19 bolesti mogu razviti komplikacije bolesti, teža klinička slika. Uočeni su učestali poremećaji ritma, ali i infarkti miokarda kod kardiovaskularnih bolesnika oboljelih od COVID-19. Tijekom COVID-19 virus može zahvatiti i srčani mišić te dovesti do srčanog zatajenja. U cilju zaštite kardiovaskularnih bolesnika (i drugih ugroženijih skupina koje smo naveli) najznačajnija je njihova zaštita i prevencija bolesti. Kako se radi o kapljičnoj bolesti u kojoj virus izvan tijela preživljava i danima, tijekom epidemije, odnosno pandemije bolesti, najvažnije je društveno distanciranje i pridržavanje higijenskih mjera.

Među mjere društvenog distanciranja spadaju:

- izbjegavati javni prijevoz, ako je moguće;
- rad od kuće, ako je moguće;
- izbjegavati okupljanja više ljudi u skupinama, osobito u zatvorenim prostorima, te osigurati razmak između 2 osobe od 2 metra, izbjegavanje fizičkih dodira;
- kontakte sa svojim liječnikom ostvarivati telefonom ili elektroničkom poštom.

Higijenske mjere u sprječavanju širenja virusa i bolesti su od ključne važnosti:

- učestalo pranje ruku toplom vodom i sapunom 20 sekundi;
- odmah oprati ruke u slučaju dodirivanja zaraženih površina ili korištenje dezinfekcijskih sredstava kad nije moguće oprati ruke;
- izbjegavati dodirivanje glave i vrata;
- čišćenje i dezinfekcija rukohvata, brava, radnih površina, telefona, tipkovnica...
- češće pranje odjeće;
- češći boravak na suncu;
- češće provjetranje zatvorenih prostora.

BOLESNICIMA SE SAVJETUJE KONTINUIRANO UZIMANJE PREPORUČENE TERAPIJE, JER TOM TERAPIJOM ŠTITE SVOJE SRCE I U SLUČAJU

Kardiovaskularnim bolesnicima savjetuje se kontinuirano uzimanje preporučene terapije jer tom terapijom štite svoje srce i u slučaju COVID-19, a time se smanjuje mogućnost komplikacija.

Preporučuje se da se svi kardiovaskularni bolesnici cijepi protiv gripe i pneumokokne infekcije, jer su to infekcije koje značajno mogu oslabiti imunološki sustav i u slučaju obolijevanja od njih dovesti do komplikacija.

U slučaju obolijevanja od COVID-19 treba pratiti simptome bolesti te u slučaju da se javi bol u grudima, otežano disanje, osjećaj nepravilnog rada srca, treba se odmah javiti liječniku.

Preporuka je također da se prate u tijeku epidemije informacije o COVID-19 koje daju medicinski stručnjaci, medicinska društva, Krizni stožer RH i Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Što znamo o infekciji novim koronavirusom (SARS-CoV-2) kod djece?

KOD DJECE BOLEST UGLAVNOM IMA BLAGI KLINIČKI TIJEK SA SIMPTOMIMA POPUT PREHLADE ILI BLAŽE GRIPE, RIJETKO SE BOLEST KOMPLICIRA, A PROCIJENJENA SMRTNOST ZA POPULACIJU <19 GODINA JE MANJA OD 0,1 %

Piše: Maja Lemac, dr. med. spec. pedijatar

Početak 2020. godine u cijelom je svijetu obilježen borbom protiv infekcije novim koronavirusom koji se krajem prethodne godine pojavio u Kini i potom brzo proširio na gotovo sve kontinente.

Prvi slučaj koronavirusa u Hrvatskoj zabilježen je 25. veljače, a Svjetska zdravstvena organizacija je 11. ožujka 2020. proglasila globalnu pandemiju. Virus je identificiran kao SARS-CoV-2, a bolest uzrokovana novim koronavirusom nazvana je koronavirusna bolest 2019, kratica COVID-19 (eng. Coronavirus disease 2019).

Što su koronavirusi i koliko su opasni?

Koronavirusi su obitelj virusa koja inače često uzrokuje akutne respiratorne infekcije kod djece i odraslih. Velika većina tih infekcija su banalne nekomplikirane infekcije gornjih dišnih puteva poput prehlade. Do sada su tri virusa iz obitelji koronavirusa imala potencijal razvoja epidemija s teškim kliničkim oblicima infekcije i visokom stopom smrtnosti. Prva takva epidemija zabilježena je 2002./2003. godine, također je počela u Kini, a bila je uzrokovana SARS koronavirusom. Broj zaraženih u toj epidemiji je bio nešto više od 8000, a smrtnost je bila oko 10 %. Druga značajna epidemija uzrokovana je MERS koronavirusom, započela je 2012. godine u području Saudijske Arabije i još uvijek tinja na Bliskom istoku. Do sada je registrirano oko 2500 oboljelih, a smrtnost je od ovog virusa izrazito visoka, oko 35 %. Ono što svakako treba istaknuti je da su u obje ove epidemije petina oboljelih bili zdravstveni djelatnici.

Treću epidemiju koronavirusom uzrokovao je novi koronavirus, SARS-CoV-2, koji ima

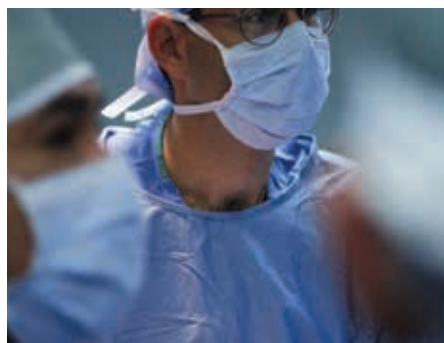
najveći epidemijski potencijal, i do sada je u svijetu registrirano gotovo 400.000 oboljelih. Prema do sada dostupnim podacima, ukupna smrtnost procjenjuje se na oko 2 %, a znatno je viša u rizičnim skupinama.

Kako se virus SARS-CoV-2 širi?

Pretpostavlja se da je rezervoar infekcije za sada nepoznata divlja životinja, ali se virus vrlo brzo i učinkovito širi među ljudima. Virus se širi kapljičnim putem (kašljanjem, kihanjem), ali i preko površina zagađenih virusom. Bolesnici su vrlo vjerojatno zarazni i prije početka simptoma.

Klinička slika SARS-CoV-2 infekcije

Period inkubacije (vrijeme od kontakta s virusom do razvoja kliničke slike) traje 5 – 6 dana, ali su moguće i varijacije (1 – 14 dana). Najčešći simptomi su vrućica, suhi kašalj, grlobolja, glavobolja i bolovi u mišićima te otežano disanje. Kod 80 % oboljelih bolest je blagog do umjereno teškog oblika i nalikuje prehladi ili gripi. Kod 15 % bolesnika bolest poprima teži tijek s najčešće teškom obostranom upalom pluća, a 5 % bolesnika je kritično bolesno i zahtijeva mjere liječenja dostupne samo u jedinicama intenzivne skrbi. Prema do sada dostupnim epidemiološkim podacima, povećan rizik za teže oblike

bolesti imaju pacijenti stariji od 60 godina, pacijenti muškog spola te oni s kroničnim bolestima (npr. hipertenzija, šećerna bolest).

Kako izgleda SARS-CoV-2 infekcija kod djece?

Kod djece bolest uglavnom ima blagi klinički tijek sa simptomima poput prehlade ili blaže gripe, rijetko se bolest komplikira, a procijenjena smrtnost za populaciju <19 godina je manja od 0,1 %. Prema do sada dostupnim podacima, većina oboljelih od SARS-CoV-2 infekcije su odrasli. To ne znači da djeca ne oboljevaju od ove bolesti, već vjerojatnije da oni iz nekog razloga imaju blaži klinički tijek bolesti i da uglavnom prođu neopaženo. Pri tom je vjerojatno da djeca s blažim simptomima poput prehlade vrlo učinkovito šire virus jer nisu prepoznati kao oboljeli od SARS-CoV-2 infekcije i nisu izolirani od osjetljive populacije (stariji, kronično bolesni). Zbog toga je važno da se epidemiološke mjere za suzbijanje infekcije (socijalno distanciranje, higijenske mjere, prepoznavanje oboljelih...) provode na ukupnoj populaciji, a ne samo na onima koji su ugroženi od težih oblika bolesti.

Liječenje djece oboljele od SARS-CoV-2 infekcije

S obzirom na to da se kod djece radi o virusnoj infekciji blažeg tijeka s očekivanim spontanom oporavkom, većinom je potrebno samo simptomatsko liječenje (snižavanje temperature, povećan unos tekućine, mirovanje). Iako se u liječenju odraslih ponekad primjenjuju lijekovi kojima se pokušava suzbiti virus, podaci o uzročnom liječenju bolesti kod djece su vrlo oskudni. Taj se oblik terapije primjenjuje samo u slučaju teških oblika bolesti.

KORONAVIRUS SE IZ KINE PROŠIRIO NA 30-AK ZEMALJA SVIJETA

O CJEPIVIMA I CIJEPL

CIJEPLJENJE ILI VAKCINACIJA POSTUPAK JE PRIMANJA CJEPIVA S CILJEM STVARANJA IMUNITETA ILI OBRANE ORGANIZMA OD ODREĐENIH UZROČNIKA ZARAZNIH BOLESTI

Piše: Mirjana Žagar-Petrović, dr. med.

Cjepiva su imunobiološki preparati koji potiču obrambeni sustav organizma na stvaranje protutijela protiv određenih, uglavnom vrlo zaraznih i smrtonosnih bolesti. Prije razvoja cjepiva te su bolesti harale svijetom uglavnom među djecom s kobnim posljedicama u vidu trajnog invaliditeta ili smrti. U razvijenim zemljama svijeta gdje su te bolesti iskorijenjene ili su vrlo rijetke, mnogi ljudi ne cijene dovoljno važnost cijepjenja u prevenciji bolesti.

Cijepjenje ili vakcinacija postupak je primanja cjepiva s ciljem stvaranja imuniteta ili obrane organizma od određenih uzročnika zaraznih bolesti.

Kako stječemo imunitet?

Imunost ili otpornost organizma prema uzročnicima zaraznih bolesti može se postići:

1. aktivno kada organizam sam stvara protutijela, i to:

- prirodnim putem nakon kontakta s određenim uzročnikom (prebolijevanjem određene zarazne bolesti) ili
- umjetnim putem – cijepljenjem te

2. pasivno

- prirodnim putem prenesena protutijela od majke na dijete kroz posteljicu tijekom trudnoće i poroda ili dojenjem (traje do 6 mjeseci);
- umjetnim putem primjenom gotovih protutijela kada aktivna imunizacija nije moguća ili nije primijenjena prije izlaganja npr. seruma protiv zmijskog ugriza, protutijela protiv bjesnoće, tetanusa i hepatitisa B.

Vrste cjepiva

Cijepjenje, vakcinacija ili imunizacija je me-

dicinski postupak kojim se primjenom oslabljenih uzročnika ili njihovih dijelova u tijelu cijepljene osobe postiže specifična otpornost organizma (protutijela) prema uzročnicima zaraznih bolesti. Cijepjenje ne uzrokuje bolest, ali potiče stvaranje imuniteta.

Cjepiva mogu biti:

- živa, oslabljena cjepiva koja su proizvedena iz živih virusa koji su oslabljeni tako da ne uzrokuju bolest, a potiču stvaranje imuniteta. Oslabljeni uzročnici stvaraju jaki imunološki odgovor, ali i češće nuspojave koje su najčešće blage i prolazne. Na takav način dobivaju se cjepiva protiv ospice, zaušnjaka, rubeole, žute groznice, rota virusa, herpes zoster i oralno cjepivo protiv dječje paralize.
- Mrtva ili inaktivirana cjepiva proizvode se od bakterija i virusa koji su određenim postupcima umrtvljeni. Ne uzrokuju bo-

Kalendar cijepjenja u Hrvatskoj

Novorođenčad: BCG vakcinacija – protiv tuberkuloze

- Ako su rođena u rodilištima cijepit će se BCG cjepivom.
- Ako nisu rođena u rodilištu cijepit će se BCG cjepivom do navršena dva mjeseca starosti.
- Sva djeca koja nisu cijepljena u rodilištu odnosno do dva mjeseca starosti moraju se cijepiti BCG cjepivom do navršene prve godine života.

Novorođenčad HBsAg (hepatitis B) – pozitivnih majki (sve trudnice se obvezno testiraju): hepatitis B imunizacija uz primjenu imunoglobulina, u rodilištu odmah po rođenju (NN 103/13), prema postekspozicijskoj shemi.

- S navršena dva mjeseca života: Kombinirano cjepivo DTaP-IPV-Hib-hep B + Pn
- Nakon 2 mjeseca (8 tjedana): Kombinirano cjepivo DTaP-IPV-Hib-hep B + Pn

■ Nakon 2 mjeseca (8 tjedana): Kombinirano cjepivo DTaP-IPV-Hib-hep B + Pn (za nedonoščad)

2. godina života:

- po navršeni 12 mjeseci života OSPICE-ZAUŠNJACI-RUBEOLA (MO-PA-RU) + Pn
- kombinirano cjepivo DTaP-IPV-Hib ili kombinirano cjepivo DTaP-IPV-Hib-hep B (6-12 mjeseci nakon treće dpze DTaP-IPV-Hib-hep B)

6. godina života:

■ DI-TE-PER acelularno (DtaP) ili dTap

I. razred osnovne škole:

■ OSPICE-ZAUŠNJACI-RUBEOLA (MO-PA-RU) (ili prilikom upisa) + POLIO (IPV)

VI. razred osnovne škole:

■ Provjera cjepnog statusa za HEPATITIS B i nadoknada propuštenih cijepjenja prema potrebi.

VIII razred osnovne škole:

■ DI-TE pro adultis (Td) ili dTap + POLIO (IPV)

Završni razred srednje škole:

■ Provjera cjepnog statusa i nadoknada propuštenih cijepjenja prema potrebi.

24. godine starosti:

■ Provjera cjepnog statusa i nadoknada propuštenog Td cijepjenja prema potrebi.

Nakon navršeni 60 godina života:

■ ANA-TE

Legenda:

- BCG: Cijepjenje protiv tuberkuloze
- Hib: Haemophilus influenzae tipa B
- DI-TE-PER: Difterija, tetanus, pertusis (acelularni)
- IPV: inaktivirano cjepivo protiv dječje paralize
- DTaP-IPV-Hib-hep B: Kombinirano cjepivo protiv difterije, tetanusa, pertusisa (acelularno), dječje paralize (inaktivirano), H. influenzae tipa B i hepatitisa B. tzv. "6 u 1"
- Pn: Streptococcus pneumoniae (pneumokok)
- MO-PA-RU: Ospice, parotitis i rubeola
- DI-TE pro adultis: Difterija, tetanus, formulacija za starije od 6 godina
- HBsAg: Površinski antigen hepatitisa B virusa
- ANA-TE: Cjepivo protiv tetanusa

JENJU

lest, ali potiču stvaranje imuniteta. Iako su ova cjepiva sigurnija, stvaraju slabiju zaštitu od živih cjepiva. To su cjepiva protiv difterije, hepatitisa A i B, bjesnoće, gripe, hripavca, HPV, dječje paralize, pneumokoka, meningokoka, Hemophilus influenzae tipa B.

Danas se pogotovo kod dojenčadi i djece primjenjuju tzv. kombinirana cjepiva koja omogućavaju istovremenu primjenu više cjepiva u jednoj injekciji. Kombiniranim cjepivima postiže se dobar imuni odgovor, ne povećava se rizik od nuspojava, a povećava suradljivost za cijepljenje. S manjim brojem dolazaka smanjuje se i traumatizacija djeteta.

Opasnosti od cijepjenja

Ni jedan lijek, kao ni jedan medicinski postupak, a tako i cijepljenje nije bez rizika. Međutim, rizik necijepjenja veći od rizika cijepjenja. Većina nuspojava na cijepljenje su blage i prolazne, ograničene na lokalne reakcije na mjestu primjene cjepiva i blago povišene temperature. Nažalost, ali srećom rijetko, postoje i teže i ozbiljne nuspojave na cjepivo, no i necijepljenje može biti kobno. Glavni sastojak svih cjepiva je uzročnik bolesti, bakterija ili virus koji se u procesu proizvodnje oslabi ili umrtvi ili se koriste samo neki njegovi dijelovi (antigeni) ili produkti (toksini) koji su odgovorni za bolesti i poticanje imunološkog sustava. Osim uzročnika bolesti, cjepiva sadrže i brojne komponente koje su potrebne da bi cjepiva bila sigurna i efikasna. To su stabilizatori i prezervativi. Neki od njih našli su se na listi nepovoljnih stvari i smatraju se glavnim krivcem za negativne nuspojave cjepiva. Jedan od njih je thiomersal. Thiomersal je prezervativ koji sadrži male količine žive. On se koristi za prevenciju rasta bakterija i gljivica u cjepivu. Visoke doze žive mogu biti toksične za mozak i neke organe. Neki su liječnici okrivili thiomersal za veću učestalost autizma u dječjoj dobi. No ta činjenica nije znanstveno potvrđena. Naime, Svjetska zdravstvena organizacija je objavila da nema zdravstvenih rizika od malih doza thiomersala u cjepivu, a osim toga cjepiva koje se danas primjenjuju za cijepljenje dojenčadi i male djece ne sadrže thiomersal. Adjuvansi u cjepivu služe da pojačaju imunološki odgovor na cjepivo kako bi bilo efi-

kasnije i dugotrajnije. Upotreba adjuvansa, pojačivača imunološkog odgovora omogućuje smanjenje količine antigena u cjepivu i broj doza cjepiva koje je potrebno primijeniti da bi se postigao dugotrajni imunitet. Količina adjuvansa u cjepivu vrlo je mala i pokazala se sigurnom. S adjuvansima su povezane blage lokalne reakcije na cjepivo u vidu otoka i crvenila na mjestu primjene cjepiva. Većina mrtvih cjepiva sadrži male količine aluminij hidroksida kao adjuvansa. Iako aluminij može biti toksičan u velikim količinama, male količine u cjepivu nemaju štetnih posljedica.

Nadalje, cjepiva mogu sadržavati male količine formaldehida, želatine i antibiotika koji ne predstavljaju zdravstveni rizik za dijete koje se cijepi. Male količine antibiotika neomicina (u tragovima) nalaze se u cjepivu protiv ospica, rubeole i zaušnjaka i mogu izazvati alergijsku reakciju. Zato svaki liječnik prije cijepjenja uzima opširnu anamnezu kako bi uklonio i najmanji rizik od cijepjenja.

Nuspojave na cjepivo

Većina nuspojava na cijepljenje su blage i prolazne. Bol, otok i crvenilo na mjestu primjene cjepiva javlja se u oko 80 % slučajeva unutar par sati od cijepjenja. Rjeđe se može razviti povišena temperatura, bolovi u mišićima, glavobolja i gubitak teka. Te opće reakcije na cjepivo češće su kod živih oslabljenih cjepiva i obično nestaju unutar nekoliko dana od cijepjenja.

Najteža i najnepoželjnija reakcija na cjepivo je anafilaktička reakcija. Ta ozbiljna alergijska reakcija javlja se vrlo kratko nakon primjene cjepiva i može biti pogubna. Učestalost je jedna do dvije anafilaktičke reakcije na milijun primijenjenih doza cjepiva.

Kontraindikacije za cijepljenje

Kontraindikacija za cijepljenje mogu biti privremene i trajne.

Privremene kontraindikacije za cijepljenje su:

1. trudnoća. Trudnice ne smiju primiti živa cjepiva, a inaktivirana cjepiva ovisno o indikaciji i riziku (npr. protiv tetanusa, gripe, hepatitisa A i B, meningokoka i pneumokoka).
2. imunosupresija – liječenje visokim dozama kortikosteroida, aktivni karcinomi, limfomi, leukemije kontraindikacija su za primjenu živih cjepiva, dok se inaktivirana cjepiva mogu primijeniti.
3. HIV infekcija – ovisno o stadiju bolesti i zdravstvenom stanju, mrtva inaktivirana cjepiva dolaze u obzir, dok živa oslabljena cjepiva ne.
4. blage bolesti (npr. gripa, jača prehlada, proljev). Cijepljenje treba odgoditi do oporavka.

Trajne ili apsolutne kontraindikacije za cijepljenje su:

1. teže alergijske reakcije na sastojke cjepiva (npr. jaja, antibiotike, stabilizatore, konzervansi) ili na ranije primijenjeno cjepivo
2. encefalopatija unutar sedam dana od cijepjenja protiv hripavca. Danas je ta nuspojava izuzetno rijetka zahvaljujući primjene acelularnog cjepiva protiv hripavca.

Cijepljenje nije kontraindicirano kod blage prehlade, primjene antibiotika, kod kućnih kontakata trudnica i imunosuprimiranih osoba (osim živog cjepiva protiv gripe i velikih boginja koje su iskorijenjene), kod dojilja, privremeno rođene djece, alergije na druge alergene, a ne na sastojke cjepiva i samo cjepivo.

Alergije na pelud – prevencija, simptomi i

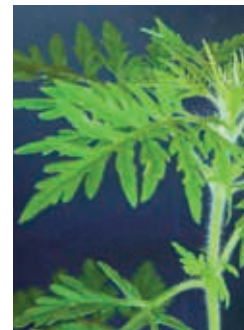
SEZONSKI ALERGIJSKI RINITIS (HUNJAVICA) JE ALERGIJSKA BOLEST GORNJIH DIŠNIH PUTOVA, NOSA I PARANAZALNIH SINUSA KOJA SE JAVLJA SEZONSKI, A UZROKUJE GA PELUD SA STABALA, TRAVA ILI KOROVA

Piše: Tatjana Vucelić, mr. pharm.

Alergije i alergijske bolesti danas možemo nazvati bolestima modernog doba jer njihova učestalost unazad više od 50 godina značajno raste, osobito u razvijenim zemljama. Statistike pokazuju da alergije danas pogađaju čak ¼ svjetskog stanovništva. Svjetska zdravstvena organizacija smatra da alergijske bolesti kao bolesti razvijenog svijeta sve više poprimaju karakteristike pravih pandemija. Računa se da je broj alergijskih bolesti dišnih putova u zemljama zapadne Europe svakih deset godina udvostručen. Sezonski alergijski rinitis (hunjavica) je alergijska bolest gornjih dišnih putova, nosa i paranasalnih sinusa koja se javlja sezonski, u vrijeme kada se u zraku nalaze čestice peludi. Sezonski alergijski rinitis uzrokuje pelud sa stabala, trava ili korova. Peludnu groznicu uzrokuju alergeni peludi stabala, trava i korova, a ona podrazumijeva alergijsku hunjavicu i alergijski konjuktivitis (alergijska reakcija koja se odvija na spojnici, konjuktivi oka). Simptomi su izraženiji što je ko-

ličina peludi u zraku veća, a karakterizirani su crvenilom, suženjem i svrbežom očiju. Simptomi alergijskog rinitisa su kihanje, curenje vodenastog sekreta, otok krvnih žila (kongestija) koji se osjeća kao začepjenost nosa i otežano disanje, često uz smanjenje ili potpuni gubitak osjeta mirisa, te svrbež i suženje očiju, a ponekad i svrbež zvukovoda. U prvim proljetnim mjesecima najjače alergogeno djelovanje imaju lijeska i breza. U svibnju počinje cvjetanje trave čiji je maksimum cvatnje u prvom dijelu ljeta (lipanj – srpanj), a simptome alergije najče-

šće uzrokuju mirisavka, vlasnjača, zob, repak, raž i žitarice. Kasno ljetni alergeni su peludi raznih vrsta korova, osobito ambrozije, a cvatnja traje od kolovoza do listopada. Zlatnica, ambrozija, crkvina, pelin i trputac najčešći su uzročnici alergije među korovima. Među njima, pelud ambrozije jedan je od najjačih i najagresivnijih polenskih alergena. Za primorski pojas maksimum polinacije je u rano proljeće te krajem ljeta i početkom jeseni kada je izražena cvatnja korova i nekih trava. U primorskom pojasu najizraženije je alergogeno djelovanje peludi čempresa, masline i korova crkvine. Peludna zrnca su lagana te nošena vjetrom mogu se prenijeti na velike udaljenosti. No ipak najveći dio peludi (90 %) ostaje na mjestu otpuštanja.

promo

Što su BELODIN A tablete i za što se k

BELODIN A 10 mg tablete su bezreceptni lijek koji pripada farmakoterapijskoj skupini antihistaminici za sustavnu primjenu, ostali antihistaminici za sustavnu primjenu (ATK oznaka: R06AX13).

BELODIN A tablete sadrže djelatnu tvar loratadin, koja pripada skupini lijekova poznatih pod nazivom antihistaminici, a ublažavaju simptome alergijskih reakcija, sprečavajući učinke tvari pod nazivom histamin, koja se stvara u organizmu kada ste na nešto alergični.

BELODIN A tablete ublažavaju simptome povezane s alergijskim rinitisom (na primjer, kod peludne groznice), poput kihanja, curenja ili svrbeža nosa, peckanja ili svrbeža očiju u odraslih i djece starije od 6 godina čija je tjelesna masa veća od 30 kg. Također mogu se primi-

jeniti za ublažavanje simptoma urtikarije (koprivnjače) poput svrbeži i crvenila, te brojnosti i veličine osipa.

*Farmakodinamička svojstva
Mehanizam djelovanja*

Loratadin, djelatna tvar u lijeku BELODIN A, je triciklički antihistaminik sa selektivnim učinkom na periferne H1 receptore.

liječenje

U velikim gradovima zbog posebnih mikroklimatskih uvjeta peludna zrnca najgušća su u sloju zraka do 10 metara od tla. Za toplog i suhog vremena, uz visoki tlak zraka i vlažnost od 30 do 40 % oslobađaju se velike količine peludi. Veća kišna razdoblja smanjuju širenje i koncentraciju peludi u zraku. Na selu i u prirodi koncentracija peludi najveća je ujutro, a u gradu navečer. Kako bi se pomoglo oboljelim osobama u predviđanju pojave simptoma bolesti te pravovremenog liječenja i ublažavanja simptoma alergije, izrađeni su peludni kalendari, preporuča se svakodnevno pratiti i peludnu prognozu. Kao preventivne mjere za uspješnije izbjegavanje sezonskih alergena preporuča se za vrijeme cvatnje biljaka držati zatvorene prozore stana i automobila za vrijeme vožnje, izbjegavati boravak na otvorenom, prostorije u kojima boravimo provjetravati kratko i u poslijepodnevnim satima, odjeću sušiti u stanu ili u sušilici za rublje kako bi izbjegli unošenje neželjene količine peludi u stambene prostorije, boravak u prirodi odgoditi za kasno poslijepodne ili večer, za vrijeme suhih i vjetrovitih dana izlaske izvan kuće ili stana reducirati na najmanju moguću mjeru, kosu prati svako večer jer se peludna zrnca skupljaju na vlasima kose.

oriste?

Farmakodinamički učinci

U većine ljudi loratadin ne pokazuje klinički značajan sedativni ni antikolinergički učinak kada se uzima u preporučenoj dozi.

Doziranje

Odrasli i djeca starija od 12 godina: Uzimaju jednu tabletu jedanput na dan uz čašu vode, s hranom ili bez nje.

Djeca u dobi od 6 do 12 godina, doza se određuje prema tjelesnoj masi:

– Tjelesna masa veća od 30 kg: Uzimaju jednu tabletu jedanput na dan uz čašu vode, s hranom ili bez nje.

– BELODIN A se ne preporučuje u djece mlađe od 6 godina.

Prije uporabe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svojeg liječnika ili ljekarnika.

LIJEČNIČKO SAVJETOVALIŠTE

Na pitanja iz područja dermatologije odgovara dugogodišnja kolumnistica portala www.zdravobudi.hr mr.sc. Klaudija Šebetić, dr.med.

AKNE PO TIJELU U ODRASLOJ DOBI

Pitanje: Imam 24 godine i od puberteta imam akne- najviše po ramenima, donjem dijelu leđa, prsima i na nogama. Dosta su izražene. Mislio sam da budu nakon puberteta nestale, ali sada kao da su više upaljene kad se pojave. Nema ih tako puno, ali su dosta velike akne.

Odgovor: Akne u odrasloj dobi vrlo često zahtijevaju liječenje od strane dermatologa, ne znam da li ste ih do sada liječili bilo kakvim losionima ili kremama protiv akni u odrasloj dobi, no ako niste, savjetujem Vam pregled kod dermatologa jer se uporne akne u odrasloj dobi vrlo često liječe i tabletama, koje mora prepisati liječnik jer se uzimaju kroz nekoliko mjeseci.

BRADAVICA NA PRSTU (KAŽIPRST)

Pitanje: Već dva do tri tjedna po dva puta idem na krioterapiju. Zbog korona virusa je liječenje prekinuto. Bradavica ima crne točkice na koži. Rekli su mi da držim prst u toploj vodi i da skidam dijelove (noktarijom, turpijom za nokte itd.). Smijem li skidati noktarijom te crne točkice bradavice? Zaboravila sam napisati da koristim i gentamicin.

Odgovor: Ne preporučujem da koristite noktariju, već da lagano skidate turpijom za nokte - oprezno da se ne ozlijedite. Crne točkice koje opisujete su najčešće malena točkasta krvarenja u bradavici.

CRVENE FLEKE NA UNUTARNJIM DIJELOVIMA NOGU

Pitanje: Zadnjih 10 dana pojavilo mi se na obje noge crvenilo veličine 5x10 cm na unutarnjem dijelu, butine kod prepona. U početku me jako svrbilo no sada peče i koža je na tom dijelu jako hrapava, oštra, suha. Mazao sam nekom baby kremom čisto radi hidratacije, no i dalje je stanje nepromijenjeno. Zanima me uzrok i neki savjet oko liječenja.

Odgovor: Promjene koje opisujete su dosta velike i zahtijevaju liječenje. Ne bih Vam preporučila postavljanje dijagnoze na ovaj način, već se svakako javite svom obiteljskom liječniku koji će Vas pogledati. Možda se radi o alergiji na koži i nekom obliku dermatitisa koji ponekad može biti i gljivičnog porijekla ili ne.

KISELINE AHA, BHA

Pitanje: Do prije mjesec, koristila sam kiseline AHA 30%+ BHA 2% te sada samo koristim navečer od NovaDerm AHA losion. Naime, htjela

bih otići u solarij (rijetko kada idem) pa me zanima koliko mora proći dana, mjeseci da mi se ne dogode nikakva oštećenja i fleke na koži.

Odgovor: Nikako Vam ne bih preporučila solarij dok koristite proizvode koji sadrže kiseline. Prestanite s primjenom barem mjesec dana, a za ljepotu kože lica je najbolje ju ne sunčati - niti prirodnim suncem, niti solarijem, već čuvati od sunca i koristiti kreme sa visokim zaštitnim faktorom.

RANICE NA USNAMA

Pitanje: Već pola godine imam problem sa ranicama na usnama koje se formiraju u herpes. Naime, nalaze se po cijelim usnama po sredini gdje se spajaju. Na početku izgleda kao prišt i vrlo su mali, 2-3 bude i ne na istom mjestu, onda se formira herpes I bude vrlo bolno. Prođe kroz 4 dana, mažem prirodnom kremom od propolisa, ali se javlja do 3 puta mjesečno, savjet?

Odgovor: Prema Vašem opisu vjerojatno se radi o herpesu koji Vam se uporno ponavlja na usnama. Svakako se javite liječniku kada imate vidljive ranice na usnama, jer ako se herpes tako stalno ponavlja, obično se mora napraviti određena laboratorijska obrada nakon koje se može uvoditi terapija u obliku aciklovir tableta i masti.

Najčešća pitanja ljekarnicima

PITANJA KOJA PACIJENTI POSTAVLJAJU MOŽEMO PODIJELITI NA PITANJA VEZANA UZ PROPISANU FARMAKOTERAPIJU, OTC LIJEKOVE, DODATKE PREHRANI, MEDICINSKE PROIZVODE I KOZMETIKU TE PITANJA VEZANA UZ FUNKCIONIRANJE ZDRAVSTVENOG SUSTAVA

Piše: mr. pharm. Ivan Barešić, MBA, pomoćnik ravnatelja Ljekarne Deltis Pharm

Kao najdostupniji zdravstveni djelatnici ljekarnici se svakodnevno susreću s nizom različitih pitanja svojih korisnika. Najčešća pitanja koja pacijenti postavljaju možemo podijeliti u nekoliko skupina: pitanja vezana uz propisanu farmakoterapiju, pitanja vezana uz OTC lijekove, pitanja vezana uz dodatke prehrani, medicinske proizvode i kozmetiku, te pitanja vezana uz funkcioniranje zdravstvenog sustava.

Pitanja vezana uz farmakoterapiju postavljaju pacijenti prilikom preuzimanja lijeka temeljem liječničkog recepta. Iako se međusobno razlikuju u ovisnosti o tegobi za koju su propisani, neka od češćih su: ima li taj lijek kakvih nuspojava, koliko dugo se mora piti, ranije sam trošio/la XY lijek, je li ovaj novi bolji, zašto mi je ovo propisano. Ljekarnici su za ovu grupu pitanja najeduciraniji i najspremniji i zato ih pitanja vezana uz struku najviše vesele. Bez obzira o kakvom se upitu radi, ljekarnik će prilikom izdavanja lijeka unaprijed pokušati odgovoriti na četiri najvažnija pitanja: što je propisani lijek, zašto je propisan, kako se uzima i što ako se (ne uzme na vrijeme / ne popije do kraja / uzme prevelika doza i sl.). Npr. Liječnik Vam je zbog infekcije propisao antibiotik. Trebate popiti svakih dvanaest sati po jednu tabletu. Lijek pijete uz obrok. Liječenje će trajati sedam dana. Ako lijek ne budete uzimali na ovaj način, riskirate pojavu komplikacija. Pravilno praćenje izdavanja i uzimanja lijekova u konačnici dovodi i do većih ušteda u zdravstvu.

Kod lakših tegoba poput povišene tjelesne temperature, rinitisa, zatvora i sl. pacijenti češće postavljaju zahtjeve nego pitanja. Primjerice: dajte mi nešto za glavobolju. U tom trenutku uloge se zamijene i ljekarnik počinje s postavljanjem pitanja vezanim uz samog pacijenta (koga boli glava?), trajanje simptoma (koliko dugo glava boli?), moguće uzroke (pijete li dovoljno tekućine?), kontraindikacije (imate li problema sa želudcem? pijete li možda neke lijekove?). Nakon prikupljenih informacija pacijentu

se ponudi neki OTC lijek, dâ savjet vezan uz samoliječenje i/ili se uputi liječniku.

Kada je riječ o dodatcima prehrani, medicinskim proizvodima i kozmetici primjećujemo kako su naši korisnici nešto pripremljeniji te postavljena pitanja znaju biti konkretnija. Tu se sve više očituje moć koju objave u medijima poput televizije ili na društvenim mrežama mogu imati na formiranje mišljenja pojedinca. Najviše se pitanja postavlja prije prve kupnje. Iako variraju u ovisnosti o konkretnoj tegobi, dobi pacijenta i sezoni, neka od najčešćih su vezana uz proizvode za podizanje imuniteta. Pacijente tako zanima: što je najbolje za imunitet, koje razlika između pojedinih proizvoda koji sadrže vitamine i minerale, betaglukan, aroniju, propolis i sl. Kako je broj onkoloških oboljela u porastu, pitanjima te grupe pacijenta pristupa se s posebnom pozornošću. Određen broj pacijenta uz konvencionalnu terapiju pokušava paralelno s nizom alternativnih rješenja. Kako za većinu njih nedostaje dokaza ili su neke od tih teza u potpunosti odbačene, na ljekarnicima je da pažljivo i s maksimalnim uvažavanjem sugovornika uvjere pacijenta da se drži isključivo savjeta

struke. Jedan od boljih primjera upita iza kojeg se prepoznaje diskutabilan izvor informacija je inzistiranje na sodi bikarboni bez aluminija.

Pitanja o funkcioniranju zdravstvenog sustava najmanje su omiljena bilo kojem zdravstvenom djelatniku. Najčešće ih pacijenti postavljaju kad smatraju kako su zakinuti za neko pravo ili se od njih očekuje da participiraju u cijeni lijeka. Svakodnevno se tako susrećemo s pitanjima kao što su: zašto taj lijek plaćam kad imam dopunsko, zašto taj lijek sad plaćam, a nikad ranije nisam, zašto nema mojih recepata, a zvao sam liječnika prije nekoliko minuta/dva sata/jučer, zašto sam plaćao/plaćam xy godina doprinose. Situaciju dodatno komplicira kad pacijent zahtijeva posudbu terapije. Iako je gotovo nemoguće u nekoliko rečenica pokušati objasniti funkcioniranje tako složenog sustava poput zdravstvenog, u ovim situacijama ljekarnici pokušavaju maksimalno pojednostaviti stvari ili kad je to primjerno razgovor okrenu na šalu. Bez obzira na sve, najvažnije je s pacijentom uspostaviti uspješnu komunikaciju koja se temelji na povjerenju i međusobnom uvažavanju.

DR. IVO BELAN

Jednostavne istine o postizanju kondicije

Zar neće tjelovježba povećati moj apetit i prema tome spriječiti da smanjim prekomjernu tjelesnu težinu?

To je česti nesporazum. Pri umjerenom fizičkom treningu učinak tjelovježbe na apetit nije toliko izrazit. Ustvari, istraživači smatraju da povećana fizička aktivnost kod obično sjedećih ljudi može u biti smanjiti želju za jelom.

Zar ne mogu izgubiti prekomjernu tjelesnu težinu samo s djetetom, bez tjelovježbe?

Točno, može se. Međutim, ako primjenjujete samo dijetu gubite istovremeno i mišićno i masno tkivo. Kada obavljate tjelovježbu, većina gubitka tjelesne težine otpada na masno tkivo. Za opću kondiciju veliku važnost ima redovito tjelesno vježbate dok ste na dijeti. Štoviše, kombinacija dijete i tjelovježbe pomoći će vam da gubitak tjelesne težine učinite stalnijim, uz pomoć smanjenja gladi i drugih psihičkih stresova.

Hoće li specifična tjelovježba odstraniti masno tkivo s nekih specifičnih dijelova tijela?

Neće. Međutim, budući da se masno tkivo proporcionalno smanjuje u čitavom tijelu, ono će brže nestati s tijela nego s udova. Drugim riječima, trbuh će se prije smanjiti nego vaše butine.

Hoće li se više izgubiti na tjelesnoj težini ako se čovjek jako znoji za vrijeme tjelovježbe?

Osoba će izgubiti na težini odmah nakon tjelovježbe, ali to je zbog gubitka tekućine, a ne zbog smanjenje masnog tkiva. Ta će tekućina biti nadomještena vrlo brzo zbog normalne žeđi. Prema tome, nemojte da vas to zavede. I vodite brigu o tome da pijete vodu prije, za vrijeme i nakon intenzivne tjelovježbe, kako biste spriječili dehidraciju.

Koji je najbolji način oporavka nakon naporan tjelovježbe?

Nemojte neposredno nakon takvog treninga sjesti ili odmah postati neaktivni. Hodajte naokolo pet do deset minuta. To će pomoći da skratite svoje vrijeme oporavka i omogućiti srcu i krvnoj cirkulaciji da se potpuno vrate na normalno stanje.

Jesu li vitamini važni za brzo iskorištavanje energije?

Jesu. Oni su također važni za izdržljivost

KAKO BISTE LAKŠE ODVOJILI ČINJENICE OD ZABLUDA, OVDJE SU ODGOVORI NA NEKA ČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

zato jer pomažu pretvaranju hrane u energiju. Međutim, oni sami po sebi ne sadrže energiju. Većina ljudi ima sve potrebne vitamine ako konzumiraju raznovrsnu i dobro uravnoteženu prehranu. Uzimanje dodatnih vitaminskih tableta neće pružiti dodatnu energiju, dapače uzimanje prekomjernih količina vitamina A i D je sasvim sigurno štetno.

Koliko su važne bjelančevine u tjelovježbi?

Kada sportaši prije natjecanja konzumiraju klasični obrok od bifteka i jaja možda to zadovoljava njih, njihove trenere i vlasnike restorana gdje to jedu, međutim koristi od bjelančevina (proteina) za postizanje sportskih rezultata su upitne. Ustvari, takav obrok može biti štetan za optimalnu sportsku izvedbu, jer su bjelančevine najmanje djelotvorne hranjive tvari iz kojih organizam može proizvesti energiju. Za proizvodnju energije preporučuju se ugljikohidrati i masti. Barem 50 posto od unesenih masti mora doći u obliku nezasićenih masnih kiselina, dakle biljnog, a ne životinjskog porijekla.

Koja je funkcija ugljikohidrata u tjelovježbi?

Oni osiguravaju brzu energiju bez povećanja potrošnje kisika. To je od pomoći u intenzivnim tjelovježbama. To je, također, od ključne važnosti u umjerenoj tjelovježbi dužeg trajanja. Kad maratonci dođu u fazu iscrpljenja oni imaju mnogo masti za nastavak trčanja, ali njihove rezerve ugljikohidrata u jetri i mišićima gotovo su potpuno istrošene. Slično tome, prehrana siromašna ugljikohidratima često dovodi do kroničnog umora. Osigurajte da 50 do 60 od ukupnog dnevnog unosa kalorija dolazi od ugljikohidrata, posebno u formi kompleksnih ugljikohidrata (škrob), kao što su žitarice, povrće, voće, špageti itd.

Zar višak ugljikohidrata neće prouzročiti debljanje?

Sasvim sigurno da hoće, ali samo ako uzimate u sebe više kalorija nego što ih sagorijevate. Tijelo pretvara višak kalorija u masno tkivo.

Koji je učinak cigareta na tjelovježbu?

Redovni pušači pokazuju sklonost smanjenju plućnog kapaciteta. Dok to može imati samo manji učinak na laganu tjelovježbu, dotle to može biti hendikep za vrijeme intenzivne, naporne tjelovježbe, zato što je ukupna količina kisika, potrebnog za mišićnu aktivnost, smanjena.

Treba li nositi puno odjeće kada se obavlja tjelovježba za hladnoga vremena?

Samo za vrijeme prvih nekoliko minuta, dok se ne ubrzaju metabolički procesi. Na primjer, trkači na skijama nalaze da im je ugodnije nositi nekoliko slojeva tanke odjeće, nego jednu debelu trenirku. Kasnije, kad se tijelo zagrije, lako se riješe jednog ili dva sloja tanke odjeće.

Hoće li hladan zrak oštetiti pluća?

Obavljati tjelovježbu kod niskih temperatura uzrokuje neugodnu suhoću u ždrijelu, jer zrak koji ulazi je potpuno suh i apsorbira vlažnost iz dišnih puteva. Međutim, čak i najhladniji zrak zagrije se u nosu i ždrijelu prije nego stigne u pluća i stoga ne predstavlja zdravstveni problem.

Koji je učinak tjelovježbe na srce i cirkulaciju?

Tjelovježba smanjuje krvni tlak, smanjuje masnoće u krvi, kao na primjer kolesterol i triglicerid, koji su uključeni u pojavu srčanih oboljenja. Tjelovježba produžuje vrijeme zgrušavanja krvi i povećava izdržljivost srčanog mišića. Ona također smanjuje prekomjernu tjelesnu težinu i masno tkivo, a oboje se smatra rizičnim faktorom u povišenom krvnom tlaku (hipertenzija) i određenim srčanim bolestima.

Može li tjelovježba usporiti ili čak usmjeriti u suprotnom normalni proces starenja?

Šezdesetogodišnjak koji redovno tjelesno vježba, često je u boljoj formi nego dvadesetogodišnjak koji život provodi sjedeći. Premda tjelovježba nije izvor mladosti, ljudi svih dobi koji redovno tjelesno vježbaju poboljšat će funkcioniranje svih sustava u svom organizmu.

Farmavita i tržišta Bosne i He

O poslovanju Belupa na tržištima Bosne i Hercegovine, Kosova i Albanije razgovaramo s članom Uprave Farmavite i pomoćnikom direktora sektora Međunarodnih tržišta Vedranom Bačijem, dipl. oec., sveuč. spec. za upravljanje izvozom.

Kompanija Farmavita – društvo za proizvodnju i trgovinu lijekova d.o.o. Sarajevo osnovana je 1991. godine kao jedna od prvih privatnih veletrgovina u Bosni i Hercegovini. Sjedište je kompanije u Vogošći. Godine 2004. Farmavita ulazi u novi projekt vlastite proizvodnje generičkih lijekova, a 2005. dobiva GMP certifikat te započinje ugovorna proizvodnja s Alkaloidom kao partnerom. Belupo d.d. prepoznaje potencijal Farmavite kao domaćeg proizvođača lijekova u Bosni i Hercegovini te 2008. godine preuzima 65 % udjela u vlasništvu, a preostalih je 35 % udjela u vlasništvu Seada Babića. Godine 2009. investira se u proširenje proizvodnih, laboratorijskih i skladišnih kapaciteta. Iste godine Farmavita uvodi poslovno informacijski sustav SAP čime se potpuno integrira u sustav Grupe Podravka. Godine 2014. završena je izgradnja novog distributivnog centra, a 2019. donesena odluka o investiciji u novu liniju za primarno i sekundarno pakiranje čvrstih oblika lijekova koja se trenutno realizira.

Perspektiva kompanije

Rast, razvoj i perspektivu kompanije prikazuje kretanje prihoda i broja zaposlenih od 2008. godine do danas. Prihod je od 17 milijuna eura u 2008. godini narastao na više od 30 milijuna eura u 2019. godini te prosječni godišnji rast (CAGR) u tom razdoblju iznosi 5,3 % na godinu. U istom je razdoblju broj zaposlenih narastao s 88 na 176. Danas 46 % zaposlenika Farmavite ima visoku stručnu spremu. Farmavita svoj prihod ostvaruje pretežito na tržištu Bosne i Hercegovine koje čini 21 % ukupnih Belupovih prihoda, što to tržište svrstava među tri najveća i najvažnija Belupova tržišta, uz hrvatsko i rusko. Te su brojke posebno impresivne u kontekstu kontinuiranog smanjenja cijena generičkih lijekova na tržištu Bosne i Hercegovine, ali i velikog porasta broja konkurenata i njihove aktivnosti na tržištu. Farmavita je također zadužena za

PRODAJA VLASTITIH LIJEKOVA NA TRŽIŠTU BIH U 2019. IZNOSILA JE VIŠE OD 13 MILIJUNA EURA. OD TOGA SE 89 % ODNOSI NA LIJEKOVE NA RECEPT, A 11 % ČINE BEZRECEPTNI PROIZVODI I DODACI PREHRANI

Hercegovine, Kosova i Albanije

poslovne aktivnosti na tržištima Kosova i Albanije.

Farmavitin poslovni model

Poslovni model Farmavite zasniva se na dva poslovna područja: proizvodnji i prodaji vlastitih lijekova Belupa i Farmavite te na veletrgovačkom biznisu. Segment vlastitih lijekova mnogo je stabilniji pa ga karakterizira kontinuirani rast, a kod veletrgovačkog segmenta naglašenija je cikličnost poslovanja. U 2019. godini 54 % prodaje činio je veletrgova-

čarstva te 8 proizvoda iz skupine do-dataka prehrani i hrane za posebne medicinske potrebe). Takav odnos rezultat je stalnog nastojanja da se što više ojača proizvodnja u Bosni i Hercegovini, što daje važnu poslovnu prednost na tržištu. U kontekstu trenutnih globalnih zbivanja koje karakterizira ograničeno kretanje ljudi, roba i usluga, vjerujem da će u budućnosti lokalna proizvodnja biti još važnija poslovna prednost na tržištu Bosne i Hercegovine.

Stoga sve više biraju Farmavitu kao svojeg partnera.

Poslovanje na kosovskom tržištu

Predstavništva Belupa i Farmavite, koja zajedno imaju 10 zaposlenih, zadužena su za poslovanje na tržištu Kosova. U prethodnom razdoblju ostvareni su vrhunski rezultati: prodaja je s 318.000 eura u 2011. narasla na 1,14 mil. eura u 2018. godini, što predstavlja prosječni godišnji rast od 20,4 %. Krajem 2018. godine Kosovo donosi odluku o carini od 100 % na sve proizvode porijeklom iz Bosne i Hercegovine. To predstavlja znatan udarac za naše poslovanje na tržištu Kosova jer se jedan dio proizvoda za to tržište proizvodio u Farmaviti. Hitno su poduzete aktivnosti kako bi se proizvodnja tih proizvoda što prije prebacila u Belupo pa se omogućio nastavak prodaje. Sve te okolnosti rezultirale su prodajom od 629.000 eura u 2019. godini što je pad od 45 % u odnosu na prethodnu godinu, ali i dobar rezultat s obzirom na izazove s kojima smo se suočili. U novonastaloj situaciji lijekovi iz grupe D (dermatični) čine više od 90 % prodaje na tržištu Kosova. Lijekovi iz grupe N (živčani sustav) prije su činili 18 %, a lijekovi iz grupe C (krv i krvožilni sustav) 13 % prodaje, te se može očekivati da će se prodaja vratiti na tu razinu.

Albansko tržište

Na tržištu Albanije nemamo predstavništvo, već nam prodajno-marketingne aktivnosti odrađuje lokalna kompanija FuFarma. Naši prodajni rezultati na tom tržištu osciliraju zbog regulatornih prepreka i kontinuiranog sniženja cijena proizvoda s kojima smo prisutni na tom tržištu. Konstantno tražimo nove prilike za rast do kojeg će u skoroj budućnosti zasigurno i doći.

Ponosan sam što sam posljednjih sedam godina kao član Uprave sudjelovao u rastu i razvoju Farmavite. Svake smo godine išli naprijed, kontinuirano povećavali poslovne aktivnosti i broj zaposlenih. Farmavita se pretvara u veliku kompaniju, ali nije izgubila fleksibilnost i sposobnost prilagođavanja promjenama zbog čega postizemo iznimne poslovne rezultate. Kad tome dodamo entuzijazam zaposlenika, uvjeren sam da uspjeh ni u budućnosti neće izostati, bez obzira kakve nas poslovne okolnosti očekuju.

FARMAVITA SE PRETVARA U VELIKU KOMPANIJU, ALI NIJE IZGUBILA FLEKSIBILNOST I SPOSOBNOST PRILAGOĐAVANJA PROMJENAMA ZBOG ČEGA POSTIŽEMO IZNIMNE POSLOVNE REZULTATE

gerijski segment, segment vlastitih lijekova 43 %, a razne usluge 3 %. Oba poslovna segmenta podjednako su važna za kompaniju i upravo takav jedinstveni pristup omogućuje Farmaviti maksimalnu prilagodbu tržišnim uvjetima koji se stalno mijenjaju.

Tržište lijekova Bosne i Hercegovine prema IMS podacima u 2019. godini iznosilo je 333 mil. eura. Najveći tržišni udio drže Hemofarm 7,8 %, Roche 6,8 %, Krka 6,8 % te Bosnalijek 6,7 %. Farmavita i Belupo su također među 10 top proizvođača s tržišnim udjelom od 3,8 %. Naš tržišni udio u prvom je polovici 2018. godine dosegao 5 %, ali se zbog gubitka proizvoda na bazi valsartana (iznosili su 14 % naše prodaje) u drugoj polovici 2018. godine neizbježno dogodio pad tržišnog udjela.

Lokalna proizvodnja – važna poslovna prednost

U segmentu vlastitih lijekova Belupa i Farmavite, 89 % prihoda dolazi od proizvoda kojima je proizvođač Farmavita (75 generika u 205 oblika, jačina i veličina pakiranja). 11 % prihoda odnosi se na proizvode kojima je proizvođač Belupo Koprivnica (15 generika, 29 oblika, jačina i veličina

Prodaja vlastitih lijekova na tržištu BiH u 2019. iznosila je više od 13 milijuna eura. Od toga se 89 % odnosi na lijekove na recept, a 11 % čine bezreceptni proizvodi i dodaci prehrani. Od ATK grupa najvažnije su C (srce i krvne žile) 40,5 %, N (živčani sustav) 23 % te D (dermatični) 7,6 %.

Golem iskorak u veletrgovačkom segmentu

U posljednjih nekoliko godina na tržištu BiH napravljen je golem iskorak u veletrgovačkom segmentu. Prije se veletrgovačka prodaja Farmavite zasnivala na proizvodima proizvođača generičkih lijekova, ali s obzirom na sličnost vlastitog portfelja takva koncepcija nije bila održiva, stoga se u posljednjih nekoliko godina poslovni fokus mijenja. Kao posljedica, prodaja trgovačke robe narasla je sa 11,8 mil. eura u 2017. godini na 16,5 mil. eura u 2019. godini, što predstavlja prosječni godišnji rast od 18,2 %. Ključni partneri u ovom eksplozivnom rastu prodaje su renomirane multinacionalne kompanije Sanofi Aventis, Roche i Novartis. Svjetske multinacionalne kompanije prepoznale su da Farmavita poznaje tržište i primjenjuje visoke standarde kvalitete.

Sponzori Drugoga vala Programa LSS

SPONZOR JE RUKOVODITELJ SEKTORA U KOJEM SE NASTOJI TRANSFORMIRATI NEKI PROCES, STOGA JE ZAINTERESIRAN DA PROJEKT USPIJE JER TO DONOSI KORIST I PROCESIMA I DJELATNICIMA

Sponzor projekta u Lean Six Sigma transformaciji poprilično je važan. Sponzor je rukovoditelj sektora u kojem se nastoji transformirati neki proces. Naravno, kao rukovoditelj sektor – sponzor je zainteresiran da projekt uspije jer to donosi korist i procesima i djelatnicima. Njegova je odgovornost da u početku odredi problem na kojem će se raditi, zada ciljeve koje će projektni tim nastojati ostvariti te vrednuje poslovanje u projektnoj povelji. Uz taj zahtjevan početni

Sanda Mikačić, dipl. oec., direktorica Riznice

"Biti sponzorom smatram privilegijom i nekom vrste nagrade za svoj dosadašnji rad u Belupu"

Prije Drugoga vala programa LSS transformacije Belupa nisam aktivno sudjelovala u transformaciji. O njoj sam slušala na kolegijima direktora, na internoj edukaciji Tatjane Šešok za zaposlenike Riznice te čitala na intranetu i u Glasilu.

Iznimno mi je drago što sam sada uključena kao sponzor: to smatram privilegijom i nekom vrste nagrade za svoj dosadašnji rad u Belupu. Veseli me suradnja

s mladima iz različitih sektora koji su puni energije, novih ideja, entuzijazma... Posebno me raduje suradnja s mojim Green Beltom, Danijelom Lesjak-Kolarović, s kojom se do ovog projekta nisam ni poznavala, a kliknule smo otprve. Od tima očekujem dobru komunikaciju, veselo ozračje, optimizam i mnogo konstruktivnih prijedloga i pozitivne te konačno – ostvarenje zadanog cilja. Naš je projekt usmjeren na procese svih sektora. Tiče se upravljanja arhivima od kojih se očekuje da čuvaju sve što treba, a razluče što ne. Očekujemo, dakle, manje dokumenata među kojima se lako snaći.

Dr. sc. **Marina Krstanović**, mag. pharm., pomoćnica direktora, Regulatorni poslovi

"Za rad na našem projektu odabran je tim iskusnih kolegica te se unaprijed veselim pozitivnim pomacima"

U dugogodišnjem radu u Belupu stalno su

mi u fokusu načini za unapređenje naših procesa na velikom broju tržišta i za velik broj odobrenja. Uvođenjem programa LSS transformacije dobila sam priliku naučiti i koristiti nove metode i alate za dodatno unapređivanje procesa. Bit ću sponzor projekta Green Belta Martine Jagar. Nas dvije već godinama surađujemo na koordiniranim procesima, dobro se poznamo i međusobno nadopunjujemo.

Cilj je optimizirati proces upravljanja promjenama koje rezultiraju prijavom varijacija na regulatorna tijela. (Naravno, one promjene, koje smo kao proizvođač lijekova dužni uvoditi sukladno Zakonu i Direktivi o lijekovima, nisu predmet ovog projekta.) Uz financijske uštede očekujemo da ćemo važne promjene bolje planirati te da će se naši resursi rasteretiti i angažirati na drugim zadacima koje nose benefit kompaniji. Za rad na našem projektu odabran je tim iskusnih kolegica te se unaprijed veselim pozitivnim pomacima u interesu svih zaposlenika Belupa. Vjerujem da podrška ostalih kolega i Upravljačkog odbora neće izostati.

Dr. sc. **Mladen Litvić**, viši znanstveni suradnik, rukovoditelj validacija i kvalifikacija u Upravljanju kvalitetom

"Posebno ističem timski rad kojim smo brzo i lako došli do poboljšanja postojećeg sustava što se vidi u svakodnevnom radu"

U Prvome valu programa LSS transformacije kao član tima u projektu BEL005 stjecao sam iskustvo u metodologiji LSS-a. Posebno ističem timski rad kojim smo brzo i lako

došli do poboljšanja postojećeg sustava što se vidi u svakodnevnom radu. U Drugome sam valu sponzor projekta BEL021 za poboljšanja Sustava ocjene proizvođača koji će voditi iskusni Green Belt, kolegica Irena Repić-Blažeković.

Nakon zajedničkog odabira članova projektnog tima, siguran sam da ćemo uspješno surađivati multidisciplinarnim pristupom u svakoj od faza projekta, budući da je riječ o iskusnim profesionalcima iz različitih cjelina Belupa kao što su Nabava, Razvoj poslovanja, Kontrola kvalitete i Upravljanje kvalitetom.

Sustav ocjene proizvođača specifičan je po tome što u njemu sudjeluje veći broj Belupovih cjelina, a njegovim poboljšanjem očekujemo znatnu racionalizaciju procesa i povećanje efikasnosti uz poštivanje trenutno važećih zahtjeva dobre proizvođačke prakse i ISO smjernica.

Mr. sc. **Gordana Medenjak**, mag. pharm., pomoćnica direktora za razvoj, Istraživanje i razvoj

"Vjerujem da su moje iskustvo i poznavanje problematike bili razlogom za odabir u sponzora"

S LSS metodologijom upozнала sam se na edukaciji za sponzore. Također, jedan od projekata iz 1. vala bio je direktno vezan uz područje rada R&D sektora te sam bila uključena zajedno u definiranje potencijalnih unapređenja u tom projektu.

U 2. valu sponzor sam projektu koji će se baviti vrlo kompleksnim procesom, transferima tehnologije, u koji sam po prirodi

LSS transformacije Belupa

posla uključena niz godina. Vjerujem da su moje iskustvo i poznavanje problematike bili razlogom za taj odabir. U proces kojim ćemo se baviti uključeno je više organizacijskih cjelina te je na taj način formiran i naš projektni tim. Sigurna sam da ćemo kroz rad na ovom projektu postići bolje razumijevanje procesa, razjasniti odgovornosti, prepoznati mogućnosti za unapređenja i definirati odgovarajuće ciljeve za uspješnije upravljanje tim procesom. Imenovanjem Green Belta iz Proizvodnje, Tomislava Šošarića, optimalan je odabir jer R&D i Proizvodnja i do sad usko surađuju u aktivnosti s područja projekta. Nadam se da ćemo se zajedničkim radom i dobrom komunikacijom u projektnom timu te suradnjom s drugim kolegama koji sudjeluju u ovim aktivnostima, još bolje povezati i unaprijediti učinkovitost procesa na dobrobit cijele kompanije.

Sanja Ivaniš Turk, *mr.pharm. direktorica Proizvodnje krutih lijekova*

"Tim koji smo predložili za naš projekt sastavljen je od članova iz različitih odjela i sigurna sam da ćemo žustrim koracima napredovati prema našem cilju"

Kao sponzoru dodijeljen mi je projekt Drugoga vala vezan uz poboljšanja u kampanjskoj proizvodnji: usko je vezan uz moja svakodnevna zaduženja te s veoma dobrim timom, koji smo sastavili Green Belt Goran Biškup i ja, zaista možemo napraviti pomak prema optimalnim rješenjima te uz to postaviti i testirati kriterije za definiranje optimalnih kampanja u proizvodnji. Goran i ja radimo u istoj službi pa svakodnevno surađujemo. Stoga je već dosadašnja suradnja na pripremi projekta bila vrlo otvorena i jednostavna. Tema projekta proizašla je iz pretpostavljene višestruke koristi za mnoge službe, koja nastaje primjenom organizacije proizvodnje u kampanjama. Tim koji smo predložili za naš projekt BEL012 sastavljen je od čla-

nova iz različitih odjela što će nam omogućiti sagledavanje situacije i zadatka iz raznih perspektiva i sigurna sam da ćemo žustrim koracima napredovati prema našem cilju. Edukaciju za sponzore prošla sam tijekom prošlog vala projekata te ponovno ove godine kada smo imali prilike ponoviti naučeno i usvojeno.

Mr. sc. Senija Jagić, *mag. pharm., direktorica Proizvodnje polukrutih i tekućih lijekova, Proizvodnja lijekova*

"Kao sponzoru projekata iznimna mi je čast što mogu svojim znanjem i iskustvom pridonijeti poboljšanju procesa u našoj kompaniji"

S LSS metodologijom upoznala sam se na radionici za sponzore projekata prošle godine. Radionica je još jednom održana ove godine, kako bismo osvježili i utvrdili stečeno znanje te spremno preuzeli ulogu sponzora.

S obzirom na svoju funkciju, tijekom Prvog vala bila sam uključena u pripremu podataka za pojedine projekte kao i kolege iz odjela. Neki od njih bili su članovi projektnih timova Prvog vala, a Nataša Urbančić bila je voditeljica projekta, Green Belt.

Kao sponzoru projekata iznimna mi je čast što mogu svojim znanjem i iskustvom pridonijeti poboljšanju procesa u našoj kompaniji i pronalazanju optimalnog rješenja sa svojim voditeljem projekta i timom. Transfer proizvoda u ekstenzije proizvodnih pogona, a potom i tijekom redovne proizvodnje prate brojne validacije pa je logičan izbor je da jedan od odjela proizvodnje bude nositelj projekta vezanog uz validaciju čišćenja. Iznimno sam zadovoljna što surađujem siskusnim Green Beltom Natašom Urbančić koja temeljito poznaje LSS te vrlo predano i odgovorno primjenjuje stečeno znanje.

Okupile smo projektni tim stručnjaka i timskih radnika Svojim ćemo vještinama, stručnošću i entuzijazmom pokušati pronaći najbolje rješenje za efikasan, optimalan i racionalan proces. Tako ćemo nastojati opravdati povjerenje koje su nam iskazali Upravljački odbor i naši kolege.

Tomislav Đuranek, *dipl. ing. elektrotehnike, direktor Održavanja i energetike*

"Promišljam o temama koje će se razmatrati u projektu i veselim se korištenju za mene novih LSS alata"

U Drugom valu Programa LSS transformacije kao sponzoru dodijeljen mi je projekt vezan uz održavanje opreme i strojeva u Belupu.

Budući da cijeli svoj životni vijek radim u Belupovom održavanju i promišljam o temama koje će se razmatrati i u projektu, veselim se korištenju za mene novih LSS alata koji će mi

ovaj puta omogućiti sagledavanje iste problematike na malo drukčiji način. Također se veselim i radu s Green Beltom Marijom Frančićem kojeg smatram najboljim izborom za vođenje ovog projekta jer vrlo dobro vlada procesima vezanim uz održavanje strojeva i opreme u Belupu, a istodobno je izrazito motiviran da se projekt odradi na najbolji mogući način. Mario i ja vrlo se dobro poznajemo te već dvadesetak godina izvrsno surađujemo tako da sam siguran da će se takva suradnja nastaviti i na ovom projektu.

Projektni tim koji se sastoji od kolega iz Proizvodnje i Održavanja osigurat će temeljito sagledavanje procesa održavanja sa svih strana. Uvjeren sam da ćemo u poticajnoj radnoj atmosferi uspjeti ostvariti poboljšanja u procesu, a uz to steći novo iskustvo koje ćemo moći primijeniti i u drugim prilikama.

RAZGOVOR SA SANDOM TADINAC, DR. MED. DENT.

Dobra organizacija i fleksibilnost kolega u timu

Nakon završene Zdravstvene škole (farmaceutski smjer) i Stomatološkog fakulteta u Zagrebu kratko vrijeme sam radila u struci. U potrazi za novim izazovima javila sam se na natječaj za mjesto stručnog suradnika kompanije Glaxo Smith Kline. Nisam znala što me čeka, a na kraju je ispalo da je rad u farmaceutici moj životni odabir. U Belupu sam od siječnja 2019. godine na radnom mjestu stručnog suradnika za područje Splitsko-dalmatinske i Šibensko-kninske županije. Belupo me privukao svojom reputacijom kompanije koja brine za ljude što ga svrstava među najbolje poslodavce u državi. Kvalitetni i odgovorni ljudi koji rade u ovoj kompaniji te njihovi odlični međusobni odnosi poznati su u branši, a tu činjenicu su mi godinama komunicirali i liječnici s kojima sam surađivala. Promoviranje lijekova hrvatske tvrtke koji svoje mjesto imaju i na stranim tržištima zahvaljujući visokim standardima kvalitete čini me ponosnom. Nova tvornica, opremljena najmodernijom tehnologijom, garancija je nastavka izvrsnosti proizvodnje preparata u godinama koje su pred nama.

U svom radu svakodnevno kontaktiram s liječnicima obiteljske medicine, specijalistima u bolnicama i farmaceutima. Stručno ih informiram o našim preparatima i novim praksama u određenom području. Često sudjelujem na raznim stručnim skupovima što me veseli jer uvijek naučim nešto novo. Posao je iznimno dinamičan i kreativan. Zahtijeva komunikativnost i stručnost, medicinska i farmaceutska znanja, ali i znanja iz marketinga i prodaje. Budući da je stručni suradnik prvi koji dolazi u kontakt s liječnicima, imam veliku odgovornost, jer osim što prezentiram

lijekove, prezentiram i kompaniju. Osim stručnosti, u ovom poslu važni su iskrenost i poštenje prema našim poslovnim partnerima jer takav način rada gradi povjerenje.

Upravo to prepoznaju naši poslovni partneri i navode Belupo kao primjer i ostalim kompanijama. Liječnici nas, usprkos pretrpanim rasporedima, rado vide u svojim ordinacijama i to me čini sretnom. Kao osoba koja uvijek teži boljem, želja mi je svojim radom i zalaganjem doprinijeti odličnim poslovnim rezultatima i napretku Belupa. Moj radni dan čine posjete liječnicima, u or-

dinacijama obiteljske medicine ili u bolnici. Dobra organizacija je prijeko potrebna jer tijekom dana posjećujem veliki broj liječnika.

Kako radim s velikim brojem bolničkih specijalista, zadužena sam za široku paletu naših lijekova. Kako bi ih sve prezentirala na pravi način, moram stalno biti u toku s novim smjericama u struci. Kvalitetni odnosi s liječnicima neophodni su u svakodnevnom radu. U svemu tome pomaže mi dugogodišnje iskustvo u ovom poslu, dobro izgrađeni odnosi i povjerenje. Moj cilj je da do pacijenata dođu Belupovi lijekovi koji svojom kvalitetom jamče adekvatnu i od stručnjaka potvrđenu terapiju.

Najveći izazov u mom svakodnevnom radu je prilagoditi se različitim karakterima ljudi. Za to su potrebne komunikacijske vještine, potrebno je biti dobar slušač, prepoznati potrebe liječnika, a sve to uz stručnost, ležernost i šarm. Sve to čini ovaj posao zanimljivim i zato ga volim.

U Belupu su me dočekali dragi, vrijedni iiskusni profesionalci koji su mi pomogli da se u kratkom vremenu uklopim u tim. Baš zbog njih se osjećam kao da smo zajedno godinama, iako je prošla tek jedna. Sretna sam što sam dio tima i zahvalna sam kolegama na podršci i susretljivosti. Sa zadovoljstvom mogu reći kako odlično funkcioniramo, što je jako bitno za uspjeh u poslu.

Svoje slobodno vrijeme najviše volim provoditi u krugu obitelji, uz kćer Doru i supruga Josipa. Volimo putovanja, pa kad god smo u mogućnosti negdje "pobjegnemo" zajedno, bar na dan ili dva. Ako za vikend ostanemo doma, često odemo s prijateljima pogledati dobar film ili kazališnu predstavu.

BELUPOVA ŠKOLA ZDRAVLJA – "PRVO JE ZDRAVLJE"

Najbolja hrana koji nas vode i

Bulupov stručni skup pod sloganom "Prvo je zdravlje" održan je krajem veljače 2020. godine u hotelu Radisson blu, u Splitu za oko 150 liječnika opće/obiteljske medicine iz cijele Hrvatske. Split je jedan od najljepših hrvatskih gradova, poznat po iznimnim ljepotama i povijesnoj gradskoj jezgri, grad pod Marjanom. Stručnom skupu, organiziranom u Splitu za liječnike opće/obiteljske medicine, vjerne prijatelje i poslovne partnere i ovoga je puta bio cilj promicanje zdravlja i zdravih životnih navika, poticanje i podržavanje, ali i pružanje podrške zajednici u prevenciji i očuvanju zdravlja.

Svojim kontinuiranim radom u medicinskoj edukaciji, Belupo tako pomaže unaprijeđenju struke šireći i implementirajući nove spoznaje što potvrđuju i teme predavanja i radionica koje smo pripremili za liječnike opće/obiteljske medicine, a koje će im i prema njihovim riječima, čulo se na kongresu, zasigurno pomoći u svakodnevnom radu povećavajući kvalitetu rada u ordinacijama liječnika. Uz ostalo, na predavanjima se mogla čuti jedna divna izreka, kako je najbolja hrana za volju brojati samo nove izazove koji nas vode istome cilju, a to je prije svega zdravlje.

Prvoga dana stručnog skupa liječnike je pozdravio direktor prodaje Belupa Mario Grgić i naglasio kako ovakva tradicionalna stručna druženja održavamo s ciljem da, praktičnom razmjenom iskustava, koja će, sve nas, ali i naše građane, još bolje povezivati te unaprijediti zajedničke napore u želji da svijet bude prostor u kojemu ćemo svi zajedno živjeti, vodeći se prvo zdravljem.

Predavanja koja su slijedila održali su eminentni liječnici specijalisti, stručnjaci iz područja specijalnosti urologije, kardiologije i psihijatrije.

Čak 30 % muškaraca i 40% žena žive s prekomjerno aktivnim mokraćnim mjehurom

U predavanju na temu "Koliko i kako prekomjerno aktivan mokraćni mjehur utječe na kvalitetu života?", koje je održao prim. dr. sc. Ivica Mokos, dr. med., specijalist urolog,

a za volju je brojati samo nove izazove stome cilju, a to je prije svega zdravlje

STRUČNI SKUP SADRŽAVAO JE NIZ PREDAVANJA I INTERAKTIVNIH RADIONICA, A ŠTO JE IZVRSTAN NAČIN EDUKACIJE I USAVRŠAVANJA LIJEČNIKA OPĆE/OBITELJSKE MEDICINE

jednosti LDL kolesterola u odnosu na stare smjernice, puno strože, i bit će izazov ispuniti ih u svakodnevnoj kliničkoj praksi, moglo se čuti u predavanju s nazivom "Fiksne kombinacije 2.0 – liječenje pacijenata vrlo visokog i visokog rizika", koje je održao prof. dr. sc. Damir Fabijanić, dr. med., specijalist kardiolog iz KBC-a Split.

U predavanju je naglašeno kako uz monoterapiju, nove europske smjernice na visoko mjesto stavljaju i kombinacije, a naročito kombinaciju s ezetimibom. Jednako tako, suradljivost, tj. ustrajnost u terapiji tema je o kojoj se danas sve više priča, te fiksne

s Klinike za urologiju, KBC-a, Zagreb, donali smo kako čak 30 % muškaraca i 40 % žena žive sa PAMM-om (prekomjerno aktivnim mokraćnim mjehurom), a mnogi od njih ni ne traže liječničku pomoć (neki zbog osjećaja nelagode, a neki ni ne znaju kako bi pričali o tome sa svojim liječnikom, ili misle da ne postoji lijek za takvo stanje. Ta bolest, čulo se u predavanju, ima veliki utjecaj na

PRIKAZI SLUČAJEVA PACIJENATA BILI SU JAKO ZANIMLJIVI, KVALITETNI I NADASVE, KORISNI – NEKA SU OD RAZMIŠLJANJA NAŠIH LIJEČNIKA OPĆE/OBITELJSKE MEDICINE S BELUPOVE ŠKOLE ZDRAVLJA U SPLITU

psihosocijalni život bolesnika (posao, fizičke aktivnosti, san, spolni život). Prim. dr. sc. Ivica Mokos posebno je naglasio kako nitko od pogođenih tim stanjem ne bi trebao dopustiti da mu prekomjerno aktivan mokraćni mjehur (PAMM) uništi život jer se može kontrolirati. Kako smo u predavanju i čuli, potrebno se javiti svom obiteljskom liječniku koji će učiniti daljnje korake, napraviti potrebne laboratorijske nalaze i pacijenta uputiti urologu.

Nove, europske, smjernice za liječenje hiperlipidemije

U Parizu su 2019. godine, donesene su nove, europske, smjernice za liječenje hiperlipidemije, koje su u pitanju ciljanih vri-

kombinacije sa statinima dolaze sve više u fokus.

Beta-blokatori nezaobilazni su dio terapije kardioloških bolesti

Iako su u uporabi već četiri desetljeća, beta-blokatori su i danas nezaobilazni dio terapije kardioloških bolesti. Najčešće se koriste u liječenju arterijske hipertenzije, koronarne bolesti, zatajenja srca i različitih aritmija te mnogim drugim stanjima. O čemu je točno bilo riječi čuli smo u predavanju koje nam je održao Marin Vučković, dr. med. specijalist kardiolog, KBC Osijek, s nazivom "Bi ili NeBi". U predavanju je naglašeno kako je antihipertenzivni učinak nebivolola dokazan u mnogim kliničkim istraživanjima i

komparabilan je učinku ostalih antihipertenziva. Kako je naglašeno, riječ je o beta-blokatoru sa izrazito niskom učestalosti nuspojava, koja je na razini placeba. Osim toga, naglašen njegov povoljan učinak na erektilnu disfunkciju te neutralan metabolički učinak na lipidemiju i glikemiju te kvalitetu života. Također smo mogli čuti i kako je bisoprolol beta-blokator treće generacije s visokim afinitetom prema β_1 receptoru i najvećim učinkom u smanjenju srčane frekvencije te je registriran za liječenje hipertenzije, zatajivanja srca i angine pectoris. Zaključno, tema ovog predavanja bila je koji lijek kada i kod koga upotrijebiti, jer su

PREDAVAČI SU POTAKNULI LIJEČNIKE NA KRITIČKO PROSUĐIVANJE O POSTUPCIMA I ODLUKAMA, A SUKLADNO NAJNOVIJIM DOSTIGNUĆIMA MEDICINSKIH ZNANOSTI I PRAKTIČNOJ PRIMJENI U SVAKODNEVNOM RADU

oba lijeka dokazanog učinka te imaju veliku kliničku praksu.

Integrativni pristup liječenju depresije i anksioznih poremećaja

Depresija i anksiozni poremećaji najčešći su psihijatrijski poremećaji koji, zbog svoje proširenosti i onesposobljavajućeg učinka, zauzimaju značajno mjesto u morbiditetu i uzrok su znatne disfunkcionalnosti. Unatoč svim nastojanjima da se smanji broj oboljelih od anksioznih i depresivnih poremećaja, svjedočimo tome da su oni u stalnom pora-

stu. Osim što predstavljaju patnju i muku za oboljele i članove njihovih obitelji, navedeni poremećaji zahvaćaju radno aktivno stanovništvo te tako onesposobljavajući oboljele za rad utječu i mijenjaju sliku ekonomije društva.

U izlaganju koje je održao doc. prim. dr. sc. Vladimir Grošić, dr. med., specijalist psihijatar, subspecijalist biologijske psihijatrije, iz Psihijatrijske bolnice "Sveti Ivan Zagreb", naglasak je stavljen na prepoznavanje, pravovremeno dijagnosticiranje i liječenje depresije i anksioznih poremećaja kao i često prisutnih komorbiditeta s posebnim osvrtom na integrativni pristup u liječenju poremećaja.

U vrlo zanimljivom predavanju naglašeno je i kako je liječenje psihijatrijskih poremećaja složen i često dugotrajan proces u kojem sudjeluju oboljeli, ali i njihovi članovi obitelji. Optimalni cilj liječenja depresije i anksioznih poremećaja potpuna je remisija svih simptoma i povratak bolesnika potpunom općem funkcioniranju pri čemu je integrativni pristup u liječenju iznimno važan.

DOJMOVI LIJEČNIKA O PREDAVANJIMA I INTERAKTIVNIM RADIONICAMA

Liječnici opće/obiteljske medicine aktivno su sudjelovali u predavanjima i interaktivnim radionicama. Bilo je prilike s nekima od njih i razgovarati pa u nastavku pročitajte koje su ih teme najviše zainteresirale, koje su zaključke izdvojili te koje će im informacije i nove smjernice u liječenju najviše koristiti u njihovom svakodnevnom radu s pacijentima.

SANJA SLAPNIČAR RAK, dr. med., iz Privatne ordinacije Slapničar Rak dr. Sanja – opće medicine iz Zagreba

"Zainteresirala me tema dijabetesa budući da se šećerna bolest naziva globalnom epidemijom"

"Iznimno sam zadovoljna organizacijom i izabranim temama stručnog skupa" – rekla nam je Sanja Slapničar Rak, dr. med., iz

Privatne ordinacija Slapničar Rak dr. Sanja – opća med., te naglasila kako ju je najviše zainteresirala tema dijabetesa budući da se šećerna bolest naziva globalnom epidemijom. U razgovoru je dodala kako se broj oboljelih osoba povećava iz godine u godinu te raste na razine koje su bile nezamislive prije samo nekoliko desetljeća. Polovica oboljelih osoba od šećerne bolesti nema postavljenu dijagnozu bolesti te se ne liječi, rekla nam je Sanja Slapničar Rak, dr. med. te dodala kako je naša zajednička zadaća

da oboljele osobe osvijestimo prvenstveno o promjeni životnih navika te uvedemo medikamentno liječenje. Interaktivne radionice bile su joj izrazito zanimljive i korisne jer su sudionici prošli kroz prikaze, slučajeve i primjere iz njihove svakodnevne prakse. A cijelu skup ocjenjuje odličnom ocjenom.

SANJA BEKIĆ, dr. med., Privatna ordinacija dr. Bekić iz Višnjevca
"Najinteresantnija tema bila mi je o integrativnom pristupu liječenju depresije i anksioznih poremećaja"

"Stručni dio programa bio jako dobro i promišljeno koncipiran" – rekla je Sanja Bekić, dr. med., Privatna ordinacija dr. Bekić iz Višnjevca. Teme su bile aktualne, a predavanja edukativna. Predavači su uspjeli potaknuti liječnike obiteljske medicine na kritičko prosuđivanje o postupcima i odlukama sukladno EBM-u i najnovijim dostignućima medicinskih znanosti primijenjenih praktično, u svakodnevnom radu.

Najinteresantnija tema bila mi je "Integrativni pristup liječenju depresije i anksioznih poremećaja", kazala nam je Sanja Bekić, dr. med., upravo zato što je prevalencija depresije u velikom porastu u svijetu. Često je zamaskirana tjelesnim simptomima te tako dugo ostaje neprepoznata. Višestruko se javlja kao sastavnica multimorbiditeta, ako je pri tome indeksna bolest, značajno pogoršava zdravstvene ishode, pospješuje i ubrzo disabilitet te narušava kvalitetu života. Naime, integrativni pristup liječenju mentalnih poremećaja, poglavito depresije, nameće se kao nužan, dodala je, te liječnik obiteljske medicine mora znati prepoznati depresivnog bolesnika, bilo da

je depresija samostalna i inicijalna bolest, što je vrlo rijetko ili je dio multimorbiditeta. Važno je osloboditi straha liječnike obiteljske medicine od samostalnog uvođenja antidepresiva, poglavito SSRI-ja, ali i pokazati kada depresivan bolesnik prestaje biti pod ingerencijom obiteljskog liječnika te je nužno upućivanje psihijatru. To se poglavito odnosi na bolesnike s autodestruktivnim ili heterodestruktivnim namjerama.

Sanja Bekić dr. med., smatra da su takvi stručni skupovi i radionice odličan način za ovakav vid edukacije i usavršavanja. Radionice su vrlo poučan način edukacije i reevaluacije postojećih znanja i vještina liječnika obiteljske medicine. Osobito je pohvalan koncept uvodnog izlaganja teorijskih činjenica i znanja, a potom prikaza bolesnika iz prakse. Tako se može evaluirati već učinjeno te procijeniti bi li nešto bilo primjerenije za prikazanog bolesnika s obzirom na aktualno znanje. Bitno je dobro analizirati dijagnostički postupak kod prikaza bolesnika jer se rad obiteljskih liječnika razlikuje od načina rada bolničkih specijalista, s obzirom na to da liječnik obiteljske medicine uz minimalnu dijagnostičku obradu nastoji doći do dijagnoze.

Najviše mi se svidjela radionica: "Uporaba antibiotika u eri rezistentnih respiratornih patogena" zbog aktualnosti i dinamike promjena osjetljivosti i rezistencije pojedinih patogena na antimikrobne lijekove. Relativno malo educira se liječnike obiteljske medicine o toj problematici i mislim da se obiteljski liječnici malo rukovode mišlju o rezistenciji patogena prilikom propisivanja antibiotika.

DRAGICA PAVLIĆ, dr. med., iz Privatne ordinacije dr. Dragica Pavlić iz Đurđenovca

"Najviše me se dojmilo predavanje u radionici kolegice infektologinje o rezistenciji mikroorganizama na antibiotike"

Dr. Pavlić je izdvojila kako su kronične nezazne bolesti te akutne respiratorne bolesti najčešće bolesti u ordinacijama obiteljske medicine stoga zbrinjavanje navedenih bolesti predstavlja svakodnevni izazov u ordinacijama obiteljske medicine, a koji zahtijeva pravovremeno otkrivanje bolesti uz multidisciplinarni pristup sustavnoj i dugotrajnoj skrbi.

U predavanjima prvoga dana "Belupove škole zdravlja" mogla sam čuti neke nove poglede eksperata urologa, kardiologa i

psihijatra i to kao vrijednu spoznaju ponijeti u svoju svakodnevnu praksu jer su prikazani radovi koji donose aktualne smjernice i novosti u probiru, dijagnostici, liječenju i praćenju ovih bolesnika. Moram priznati, dodala je Dragica Pavlič, dr. med., da me se najviše dojmilo predavanje i sudjelovanje u radionici kolegice infektologinje koja nam je pokušala približiti spoznaje o rezistenciji mikroorganizama na antibiotike te procjena da će do 2050 .g. radi otpornosti mikroorganizama smrtni ishod imati 10 mil. ljudi. Sve nas je potaknula da i dalje razmišljamo o racionalnoj upotrebi antibiotika.

Radionice su "pun pogodak" jer sinergija kliničara i obiteljske medicine koja se pretvara u mozgovnu oluju uz fluidan protok znanja, razmišljanja, iskustava i stavova svakako je najvrjedniji proces. Prikaz pacijenata koje su iznijeli kolege vrlo je kvalitetan. S obzirom na javnozdravstveno značenje bolesti koje su bile tema "Belupove škole zdravlja", a interdisciplinarnim pristupom kliničara i liječnika OM-a takav način doedukacije može polučiti najviše koristi za nas praktičare, a biti i značajna povratna informacija kolegama kliničarima, poručila je Dragica Pavlič, dr. med.

MARIN MARINČIĆ, dr. med., spec. obiteljske medicine iz Osijeka

"Istaknuo bih dobru prezentaciju antimikrobnih lijekova i rezistencije"

"Stručni skup bio mi zanimljiv u smislu muških bolesti /donjeg urinarnog trakta, zatim različiti aspekti i način liječenja" – rekao je Marin Marinčić, dr. med., spec. obiteljske medicine iz Osijeka. Istaknuo je i vrlo dobru prezentaciju antimikrobnih lijekova i rezistencije, načina prepisivanja po zemljama i udio Hrvatske u lancu potrošnje antibiotika te raspravu o rezervnim antibioticima i njihovoj primjeni.

Čuti više bilo je pohvalno i o preparatima za liječenje dijabetesa kao i smjernicama te prikazima pacijenta na interaktivnim radionicama gdje su sudionici na slikoviti način mogli doći do optimalne terapije. Zanimljiva tema o primjeni NUTRIBEL DIABET – izokaloričnog napitka kao zamjenski obrok u pacijenta s nereguliranim dijabetesom kao večernji obrok, kazao je Marin Marinčić, dr. med.

Liječnici opće/obiteljske medicine imali su prilike, između radionica, degustirati Belupov enteralni pripravak Nutrixu u novim okusima – kao ledenu kavu, rum čokoladni napitak, tiramisu i princes-uštipke.

INTERAKTIVNE RADIONICE

RADIONICE SU "PUN POGODAK" – SINERGIJA KLINIČARA I OBITELJSKE MEDICINE PROTOKOM ZNANJA, RAZMIŠLJANJA, ISKUSTAVA I STAVOVA, SVAKAKO JE NAJVRJEDNIJI PROCES

Rezistencija na antibiotike jedna je od najvećih prijetnji čovječanstvu

U prvoj radionici "Uporaba antibiotika u eri rezistentnih respiratornih patogena" naglašeno je kako je rezistencija na antibiotike jedna od najvećih prijetnji čovječanstvu. Procjena je da će 2050. godine biti 10 milijuna smrtnih slučajeva na godinu zbog nedjelotvornosti antibiotika, što je veći broj od broja smrti od malignih bolesti. Najvažnije je da se današnji antibiotici racionalno koriste, da se daju kada i koliko treba te ono što je možda i najvažnije, onaj koji treba u tom trenutku, naglašeno je na radionici. Ako se racionalno i pametno budemo odnosili prema antibioticima, moći će ih koristiti i naša djeca, dok nam u suprotnom slučaju budućnost i nije tako svijetla.

Moderan pristup bolesniku sa šećernom bolešću

U radionici su prikazani lijekovi u liječenju šećerne bolesti tipa 2 s naglaskom na nove smjernice u liječenju. Posebno su istaknute potencijalne nuspojave pojedine terapije te kontraindikacije lijekova u liječenju šećerne bolesti tipa 2. Raspravljalo se i o tome koja terapija ima prednost kod posebnih populacija oboljelih (renalna bolest, starije osobe). U drugom dijelu predavanja prikazana je niskokalorijska terapija prilagođena za osobe sa šećernom bolešću te prednost posebnih pripravaka u odnosu na standardne pripravke obzirom na posebni sastav ugljikohidrata koji imaju niski kalorijski indeks. Praktična iskustva stavljena su i na prikaz kako navedeni niskokalorijski pripravci mogu pridonijeti boljoj regulaciji glikemije i gubitku tjelesne težine kod pretilih bolesnika sa šećernom bolešću tipa 2 odnosno kao nadopuna prehrani kod bolesnika s nižim indeksom tjelesne težine.

Kod svakog prikaza slučaja bolesnika sa šećernom bolešću tipa 2 aktivno se raspravljalo koji lijekovi imaju prednost, odnosno koji lijekovi se kod pojedinog bolesnika ne mogu uvesti u terapiju zbog različitih kontraindikacija.

Zašto liječiti hipertenziju valsartanom?

U radionici "Zašto liječiti hipertenziju i oštećenja ciljnih organa s valsartanom?", naglašeno je kako je hipertenzija vodeći uzrok smrtnosti, uzrokuje promjene kardiovaskularnog sustava, dovodi do srčanog zatajivanja i smrti. Unatoč modernim mogućnostima liječenja i snižavanja krvnog tlaka, i dalje se bilježi porast incidencije. Rizik za kardiovaskularnu smrtnost udvostručuje se porastom krvnog tlaka 20/10 mmHg. Dugoročno liječenje arterijske hipertenzije i pridruženih metaboličkih poremećaja značajno smanjuje rizik i incidenciju KV događaja. Na radionici su iznesene najnovije ESH/ESC smjernice iz 2018. godine za arterijsku hipertenziju koje preporučuju kako postaviti dijagnozu, provjeriti prisutnost oštećenja ciljnih organa i postojanje kardiovaskularnih i/ili bubrežnih bolesti te kako liječiti pojedine skupine bolesnika.

Farmaceutska industrija spašava život

SVE DOTLE DOK POSTOJE BOLESTI NA OVOM PLANETU, KAO, PRIMJERICE, NAJNOVIJI KORONAVIRUS, KOJI JE UNIO TOLIKO NEMIRA, STRAHA I ŽRTAVA U NAŠE ŽIVOTE, TREBAMO BITI ZAHVALNI ŠTO POSTOJI NETKO TKO SVOJOM ZNANJEM USPIJEVA LIJEČITI

Piše: dr. Ivo Belan

Nije sasvim jasno zašto, ali činjenica je da dio nekih medija i dio javnosti, praktički u čitavom svijetu, permanentno vide farmaceutsku industriju kao biznis, koji pokušava izvući što više novaca. Istina jest da industrija želi zaraditi (a koja to ne želi?), ali samo liječenjem bolesti. Kritičari zamjeraju da se cijene postavljaju uglavnom "samovoljno – proizvoljno" visoko, međutim to mišljenje zanemaruje činjenicu da su cijene u funkciji ponude i potražnje. Takvi kritičari ne žele prihvatiti činjenicu da su lijekovi sami po sebi najveća korist za potrošača i da farmaceutska industrija profitira jedino kada isporučuje vrijedne lijekove koji promiču, unaprjeđuju naše zdravlje.

Ta industrija funkcionira na osnovi dobrovoljne razmjene, u cilju obostrane koristi. Nažalost, to se rijetko objašnjava i općenito se slabije razumije. Znati istinu o tome kako ta industrija funkcionira važno je jer nam to znanje doslovno pomaže sačuvati svoje zdravlje i živote.

Kada mediji tvrde da farmaceutska industrija postavlja "samovoljno visoke cijene lijekova", oni već time obmanjivački pretpostavljaju da je industrija, na ovaj ili onaj način, u mogućnosti raditi izvan zakona ponude i potražnje. Što se tiče ponude, proizvodnja lijekova je skupa i investitori očekuju dobar povrat na njihovu, ustvari vrlo rizičnu investiciju. Što se tiče potražnje, ljudi su spremni platiti lijekove zbog velikih koristi koje od njih imaju.

Proizvodnja lijekova koji se izdvajaju na recept ekstremno je skupa i rizična. Godine 2001. farmaceutska industrija potrošila je 30 milijardi dolara u istraživanje lijekova. Svako terapijsko područje (onkologija, respiratorne bolesti, neurologija itd.) otkrije, u prosjeku, milijun novih kemijskih spojeva godišnje. Od tih milijun spojeva, 250 će doći do pretkliničkih pokusa, a samo dvadesetak od tih 250, stići će do stvarnih kliničkih testova. Ako te barijere ne govore čitatelju dovoljno, postoji još zlokobni pogled na najstrožu regulatornu agenciju na svijetu, za hranu i lijekove (FDA), kojoj kompanije moraju platiti da evaluiraju njihove proi-

zvode i nema toga tko, na kraju, može postaviti Agenciju da ne odobri te lijekove za tržište. Ako ona smatra da tako mora biti... Istraživanje i razvoj, za samo jedan lijek, stoji od 800 milijuna do 2 milijarde dolara. Kao i svaki drugi biznis, farmaceutska industrija mora stvarati profit, koji je iznad tih visokih troškova, kako bi omogućila plaćanje stotine tisuća svojih zaposlenika, održavati se na ekstremno konkurentnom tržištu, održavati korak s naprednom tehnologijom, nastaviti s investicijama u istraživanje i razvoj i, na kraju, postići određeni povrat na investicije te zadovoljiti svoje dioničare. Za razliku od većine drugih investicija, koje ponovno reinvestiraju 4 centa od svakog zarađenog dolara, farmaceutska industrija reinvestira 18 centi. Usprkos te goleme razlike, ostaje činjenica da od svakih deset proizvedenih lijekova, samo tri ostvare dovoljan profit koji se može ponovno investirati u istraživanje i razvoj.

Tu je naglasak na to da je farmaceutska proizvodnja krajnje rizična. Proizvodnja lijekova je dugoročan posao koji se sastoji od po-

kusa i promašaja. Kada se konačno ostvari veliko otkriće, to postignuće, taj uspjeh, zaslužuje profit.

Činjenica ostaje da su lijekovi na recept skupi, ali ipak koristi od njih daleko pretežu nad cijenom. Analitičari su izračunali da svaki dolar potrošen na receptni lijek, smanjuje troškove hospitalizacija za tri dolara. U samo posljednjih desetak godina, prijemi u američkim privatnim bolnicama (sanatorijima) smanjili su se za 200.000, premda se, u isto vrijeme, broj ljudi, u dobi od 85 i više godina, povećao.

Od 1980. godine, u SAD-u se razvilo i marketiralo više od 600 novih lijekova i svi su pomogli da se izbjegnu ili smanji broj skupih liječenja, kao što su bolnička liječenja i kirurške operacije, te se smanjila potreba odlaska na kontrolne preglede kod liječnika opće medicine. To su goleme uštede nacionalnim zdravstvenim službama.

Zahvaljujući poboljšanim liječenjima, očekivana prosječna dužina života dramatično se produžila od 69,7 u 1960. godini, na 77,2 godine u 2001. godini.

Glasilu dobilo peticu, hvala vam

To ne treba biti iznenađujuće, zato što je svrha lijekova spašavati živote. Profiti motiviraju farmaceutske industriju da proizvodi sve djelotvornije lijekove i tehnologije. Što više proizvode lijekove koji spašavaju život, to će više ljudi plaćati farmaceutskoj industriji da to čini. Sve te činjenice govore da je liječenje bolesti međusobno koristan proces gdje svatko profitira.

U stvari, cijena koju potrošači plaćaju za lijekove relativno je niska u usporedbi s onim što kompanije moraju potrošiti da te lijekove razviju. Potrošači dobiju mnogo više nego farmaceutska industrija, jer oni ne prolaze kroz sve one teške mukotrpne procese otkrivanja i proizvodnje novih lijekova.

Preporučljivo je razmisliti o tome: u usporedbi sa stoljećima teškog znanstvenog napredovanja i milijardi uloženi da se stvori lijek koji nam treba, cijena koju platimo za bočicu lijeka je prigodna.

Nažalost, zahvalnost za te koristi rijetko se susreće. Najvažnija stvar koju bi trebalo razumijeti u vezi farmaceutske industrije, jest shvatiti način na koji ona funkcionira, kroz dobrovoljnu trgovinu s potrošačem, a na obostranu korist. Poticaj u stjecanju profita ono je što vodi ovu industriju u potrazi za stvaranjem i pružanjem svijetu sve boljih lijekova koji spašavaju živote, pružanju brzog i djelotvornog odgovora na bolesti koje su devastirale naš planet stoljećima. Cijena koju plaćamo, kao potrošači, u usporedbi s čitavim trudom unesenim u taj posao i u usporedbi s investicijama uloženi u proizvodnju, minimalna je.

Što ljudi budu bolje razumijevali istinu o tome kako funkcionira farmaceutska industrija, tim je vjerojatnije da će manje kritizirati i ispod oka gledati i ometati njegov progres. Zaposlenicima koji rade u toj industriji ustvari treba čestitati na njihovu poštenom radu, integritetu i produktivnosti i to u vrijeme kada ih se nenamjerno ili namjerno pogrešno shvaća, pa ipak nastavljaju svakodnevno raditi na spašavanju milijuna života. Prepoznajući i priznajući vrijednost farmaceutske industrije i u kakvoj situaciji stvara profit, postoji nada da će se toj industriji ostaviti sloboda kako bi nastavila pronalaziti i kreirati nove lijekove u normalnim okolnostima.

Sve dotle dok postoje bolesti na ovom planetu (kao, primjerice, najnoviji koronavirus, koji je unio toliko nemira, straha i žrtava u naše živote), trebamo biti zahvalni što postoji netko tko svojom inventivnošću, znanjem i spretnošću uspijeva ostvarivati profit liječeći te bolesti.

Zadatak koji je postavljen pred nas kao sektor (Odnosi s javnošću), a to je redizajn, odnosno promjene u sadržaju internog Glasila Belupa, koji bi radnike mogao navesti na veću čitanost Glasila nikako ne bi bio moguć bez glasa „naroda“, odnosno glasa Belupovih radnika. Kako bi navedene izmjene bile što točnije i kvalitetnije, među zaposlenicima Belupa d.d. u Koprivnici i Zagrebu proveli smo anketu zadovoljstva, odnosno zamolili smo zaposlenike da putem anonimne ankete ocijene Glasilo Belupa.

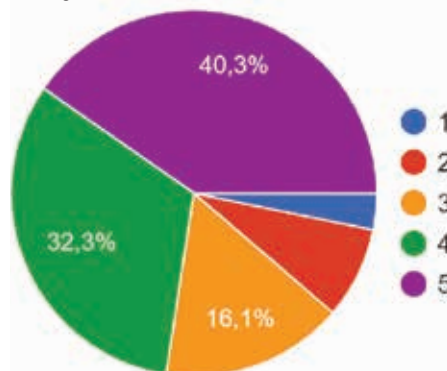
Metodologija, instrument i uzorak

Anketa ocjenjivanja Glasila Belupa bila je anonimna i trajala je od 9. do 16. ožujka 2020. godine. Korišten instrument bila je anketa u tiskanom i elektroničkom obliku. Anketa se sastojala od devet pitanja na četiri stranice. Za njezino je ispunjavanje bilo potrebno oko pet minuta te su zaposlenici, koji imaju računala i e-adrese, ankete zaprimili u elektroničkom obliku, dok su zaposlenici bez računala i e-adrese anketu mogli ispuniti na nekoliko lokacija u Koprivnici, Danica 5, kantina u staroj upravnoj zgradi, ispred novog restorana, zatim u Vargovićevoj ispred kantine te u Opatičkoj 5 kod portira i u Zagrebu, Savica 36/1.

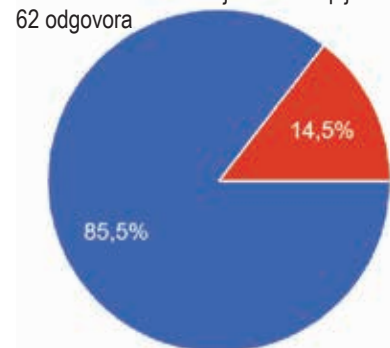
Rezultati

1. Prvo pitanje upitnika pod nazivom "Ocijenite naziv internih novina "Glasilo Belupa", na koje su zaposlenici mogli od 1 do 5 ocijeniti naziv Glasilo, dalo je sljedeći rezultat. Naime 40,3 % zaposlenika naziv novina Glasilo ocijenilo je najvišom ocjenom 5, 32,3 % smatra da je naziv za ocjenu 4, 16,1 % za ocjenu 3, 8,3 % za ocjenu 2, a 4,0 % za ocjenu 1.

Ocijenite naziv internih novina Glasilo Belupa! (1 najmanja ocjena, 5 najviša ocjena)
62 odgovora

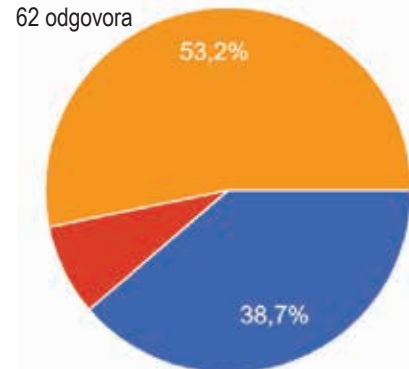

U internim novinama smatram da više trebaju biti zastupljene:
62 odgovora

- vijesti vezane uz organizacijske novosti i aktualne procese u organizaciji
- vijesti iz događanja i stručnih skupova

Sadržaj, namijenjen internoj javnosti, želim primiti isključivo u (odaberite željeni odgovor):
62 odgovora

- elektronskom obliku, u formatu newslettera
- u tiskanom izdanju
- oba formata, kao i do sada

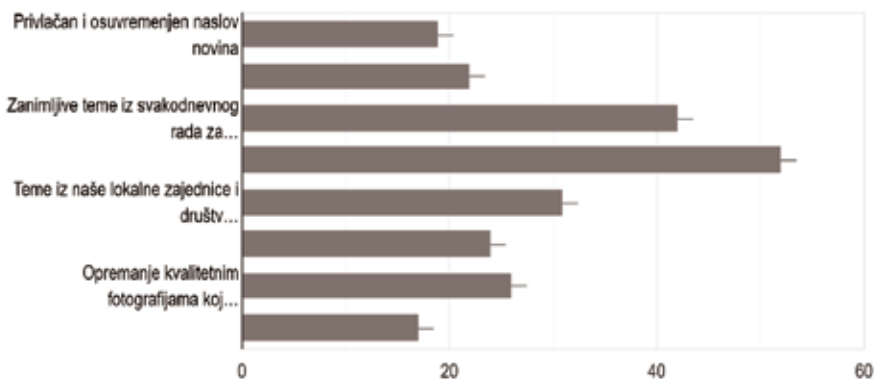
ZADOVOLJSTVO ZAPOSLENIKA BELUPA SADRŽAJEM I VIZUALNIM IDENTITETOM GLASILOM BELUPA

NAJVAŽNIJIM U NOVINAMA ANKETIRANI SMATRAJU:

Što smatrate važnim u internim novinama?

(moguće je odabrati više odgovora)

62 odgovora

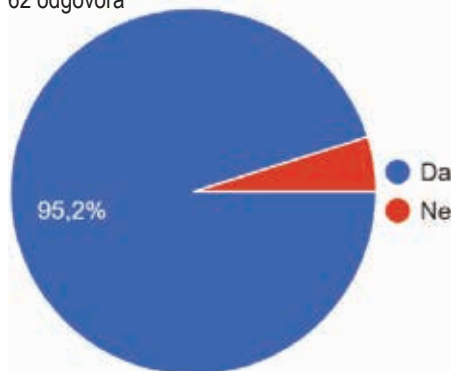
1. sažeto prikazane aktualne teme iz Belupova poslovanja 83,9 %
2. zanimljive teme iz svakodnevnog rada zaposlenika 67,7 %
3. teme iz naše lokalne zajednice 50 %
4. opremanje kvalitetnim fotografijama koje dokumentiraju neka događanja 41,9 %
5. pregledne sheme i kratke tablice s prikazima važnih podataka 38,7 %
6. format praktičan za čitanje kod kuće i u pokretu 35,5 %
7. privlačan i osuvremenjen naslov novina 30,6 %
8. izgled novina popunjen s više fotografija, manje teksta 27,4 %

% ocjenjuje naziv novina ocjenom 3, 8,1 % njih ocjenjuje ga ocjenom 2, a njih 3,2 % s 1.

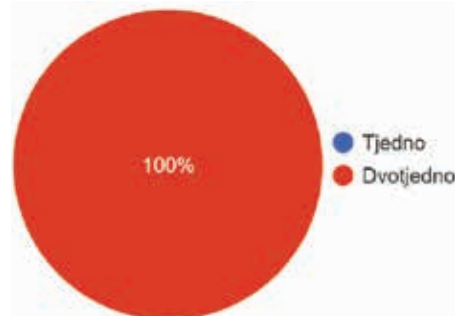
2. Rezultati drugog pitanja "Predložite novi naziv naših internih novina" dali su sljedeće prijedloge: Zdravo budi! (2), Moj/naš Belupo, Belupo i zdravlje (2), Belupo i mi, Novosti iz Belupa, Belupov tromjesečnik, Zdravo budi – Belupo, Novo Belupo, Zdravlje Belupa, Naš Glas, Belupov Glas (3), Belupove novine (2), Belupov magazin, Zdravlje uz Belupo, Belupo (2), Belupovci, Belupo Grupa – Čuvajmo zdravlje zajedno, Belupov list (3), Belupo to smo mi, Belupo news, Glas Belupa (2), Naš Belupo, Belupo na dlanu, Zdrave vijesti Belupo, Belupko, Belupove novosti, dok je ostalih 27 ispitanika bilo zadovoljno sadašnjim nazivom te nisu imali bolji prijedlog.

Odgovara li Vam dinamika izlazenja lista - jednom mjesečno (odaberite željeni odgovor):

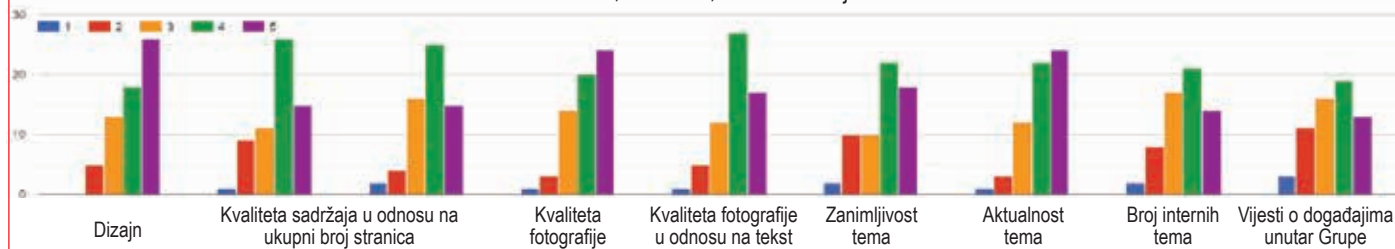
62 odgovora

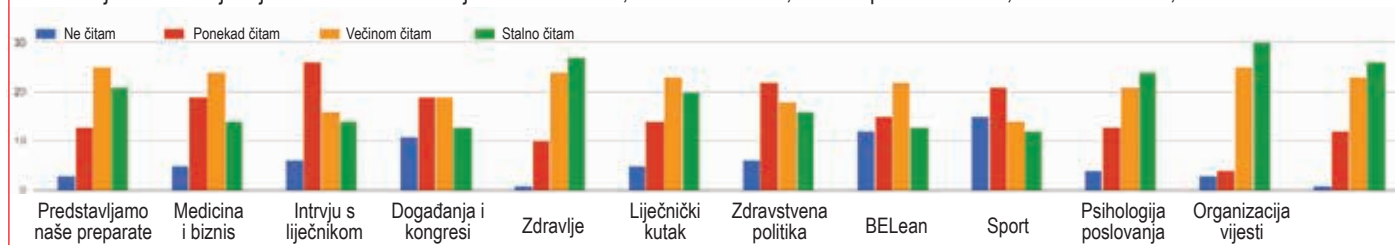
Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje NE, molimo Vas prijedlog koliko često biste željeli primati informacije (odaberite željeni odgovor)

Kako ocjenjujete naše interne novine (Glasilo Belupa) na skali od 5 stupnjeva pri čemu: 1 znači loše; 2 relativno loše; 3 ni dobro ni loše; 4 vrlo dobro; 5 izvrsno, rezultati su sljedeći:

Koje rubrike najradije čitate u Glasilu? ocijenite sve rubrike, 1 znači ne čitam; 2 znači ponekad čitam; 3 većinom čitam; 4 – stalno čitam

NEOFEN rapid

Djeluje hitno kad ti je bitno.

**Tvoja bol
traži brzo rješenje**

Novi NEOFEN rapid snažnom dozom
ibuprofen lizina brzo i ciljano zaustavlja bol.

NEOFEN rapid sadrži ibuprofen. Za oralnu primjenu. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

 www.neofen.hr
BELUPO